

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ویراسته شده
الکلیف
عاشقورایی دوباره

اربعین؛ عاشورایی دوباره

مؤسسه فرهنگی هنری راه فخرالائمہ علیہم السلام

ابراہیم حنیف نژاد

ویراست چهارم - چاپ اول - مهرماه ۱۳۹۹

قرارگاه اربعین هیأت رزمندگان اسلام

تهران، خیابان کارگر شمالی، بعد از تقاطع فاطمی،

بن‌بست خسرو، پلاک ۴ تلفن: ۵ - ۰۲۱۸۸۹۸۶۹۵۳

۱۲۰۰۰ تومان

عنوان

مؤلف

طراح جلد

نوبت چاپ

تهیه شده در

قیمت

فهرست مطالب

مقدمه مؤلف.....	۶
-----------------	---

فصل اول؛ زائر و زیارت مقبول

۱. زیارت «مقبول» یعنی چه؟.....	۱۰
۲. زیارت با «معرفت به حق امام».....	۱۱
۳. هدف از زیارت؛ حتی از راه دور.....	۱۲
۱-۳. احیای حق خدا، حق رسول خدا و حق امام.....	۱۳
۲-۳. تقرب و اتصال به خدا، رسول و امام.....	۱۵
۳-۳. تجدید پیمان با امام.....	۱۸
۴-۳. اجابت امر و آمادگی برای نصرت امام.....	۲۱
۵-۳. عصبانی کردن دشمن.....	۲۴
۴. گوشه‌ای از فضایل و برکات زیارت امام.....	۲۸
۵. زیارت از راه دور.....	۳۳

فصل دوم؛ زائر و حماسه اربعین

الف) درس‌های خاص زیارت اربعین.....	۳۷
۱. زنده نگاه داشتن نام و مرام حسین.....	۳۷
۲. موضع روشن در برابر دشمن داشتن (استکبارستیزی و آشتی ناپذیری).....	۴۰
۳. صدق در نیت و ثبات قدم تا محو نظام سلطه.....	۴۴
۴. خون‌خواهی و مطالبه حق امام.....	۴۸
۵. آمادگی برای بذل جان و مال (شهادت‌طلبی).....	۵۰

- ب) پدیده پیاده‌روی اربعین ۵۵
۱. فضیلت پیاده‌روی برای زیارت ابا عبدالله علیه السلام ۵۵
 ۲. ویژگی‌ها و ابعاد پیاده‌روی اربعین ۵۵
 - ۱-۲. شعائر الله ۵۵
 - ۲-۲. تجلی وحدت اسلامی ۵۷
 - ۳-۲. مایه عظمت امت اسلامی ۵۹
 - ۴-۲. نماد رویش جوان مؤمن انقلابی ۶۰
 - ۵-۲. خودجوش، مردمی و برآمده از عشق و ایمان ۶۲
 - ۶-۲. نشان‌دهنده اوج گرفتن تفکر جهاد و شهادت ۶۴
 ۳. هدف‌نهایی کنگره‌ی عظیم اربعین ۶۷
 - ۱-۳. شناساندن شخصیت حسین بن علی به جهانیان ۶۷
 - ۱-۱-۳. منطق حسینی؛ تنها راه نجات بشریت ۶۸
 - ۲-۱-۳. شناساندن اسلام با ایجاد معرفت حسینی ۶۹
 - ۲-۳. زمینه‌سازی برای تشکیل تمدن اسلامی نوین ۶۹
 ۴. پرهیز از آفات پیاده‌روی اربعین ۷۲
 - ۱-۴. سکولار شدن زیارت ۷۲
 - ۲-۴. مغتنم نشمردن پیاده‌روی اربعین ۷۳

فصل سوم: زائر و منطق مقاومت

۱. مفهوم مقاومت ۷۸
۲. چرایی و منطق مقاومت ۷۹
- ۱-۲. واکنش طبیعی در مقابل زورگویی ۸۰
- ۲-۲. موجب عقب نشینی دشمن ۸۰
- ۳-۲. کم هزینه‌تر از تسلیم و سازش ۸۲
- ۴-۲. مایه‌ی پیروزی‌نهایی ۸۳
- ۵-۲. امری شدنی و ممکن ۸۵
۳. مقاومت، یگانه راه دفاع از اسلام و انقلاب ۸۶

فصل چهارم: مکتب حاج قاسم

۱. شخصیت حاج قاسم ۹۰
- ۱-۱. نماد مقاومت و اسوه مجاهدت ۹۰
- ۱-۲. شجاع، مدبر و مُخلص ۹۲
- ۱-۳. متدین به حدود شرعی ۹۳
- ۱-۴. انقلابی و ذوب در انقلاب ۹۴
- ۱-۵. حامی مظلومان و خصم مستکبران ۹۴
۲. برکات شهادت سردار سلیمانی ۹۶
- ۲-۱. رسوایی و بی‌آبرویی دشمن ۹۶
- ۲-۲. اتحاد ملی، همدردی جهانی ۹۷
- ۲-۳. تجدید روحیه‌ی انقلابی در مردم ۹۹
۳. وظایف پیروان مکتب حاج قاسم ۱۰۰
- ۳-۱. شناخت دشمن، نقشه دشمن و شیوه‌ی مقابله ۱۰۱
- ۳-۲. حفظ وحدت با جهتگیری انقلابی ۱۰۲
- ۳-۳. ماندگار کردن «یوم‌الله» شهادت حاج قاسم ۱۰۳
- ۳-۴. قوی شدن در همه عرصه‌ها ۱۰۵
- ضمیمه: سخنی با عاشقان اربعین ۱۰۷
- گرچه دوریم به یاد تو سخن می‌گوییم ۱۰۷

مقدمه مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم * وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ

شاید آن روز، آن غروب فاجعه عظیم، وقتی سیدالساجدین (علیه السلام) از فرط بی تابی در خطر جان سپردن بود و اباعبدالله الحسین (علیه السلام) برای تسلای خاطر حجت خدا راهی جز این ندید که او را به انتقام از عاملان و مسببان این خباثت هولناک بشارت دهد، کسی به خوبی دقت نکرد که آری، تنها راه برای بازماندگان کربلا هلاک «منافقان» در جبهه اسلام است که عوامل میدانی جبهه طاغوت و استکبارند:

«يَا وَلَدِي يَا عَلِيُّ وَاللَّهِ لَا يَسْكُنُ دَمِي حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ الْمَهْدِيَّ يَقْتُلَ

عَلَى دَمِي مِنَ الْمُنَافِقِينَ الْكَفَرَةَ الْفَسَقَةَ سَبْعِينَ أَلْفًا؛ ای پسر من، ای

علی! به خدا که خون من از جوشش نخواهد افتد، تا اینکه

خداوند مهدی را مبعوث نماید؛ پس به خونخواهی من، هفتاد هزار نفر از منافقین کافر فاسق را به درک واصل کند.»

و به راستی، این جوشش خون تا بعثت منتقم به چه معنی است؟ در زنده ماندن یاد و خاطره عاشورا که تردیدی نیست، که زینب کبرا (علیها السلام) به صراحت فرمود: «كَذَيْدَكَ وَأَسْعَ سَعِيكَ جَاهِدْ جَهْدَكَ وَاللَّهِ لَا تَمْحُودُ كَرْنَا»^۱ نور خدا خاموش نشدنی است و تلاش های مذبوحانه مستکبران عالم، هرگز نخواهند توانست بر آن غلبه کند. آن قیام و این فداکاری حضرت زینب، نقشه راه را برای همه خداجویان و آزادی طلبان ترسیم کرد.

رسالت اصلی اربعین حسینی همین معنی است که در بیان مقام معظم رهبری، امام خامنه ای (دام ظلّه) بدان تصریح شده: «جرقه قیام های عاشورایی بعد از کربلا، مثل توایین و مختار، در اربعین زده شد؛ در فریادها و روضه ها و روایتگری های کربلا در اربعین و پس از آنچه زنده شدن خون سالار شهیدان بود و هرکه کربلا آمده بود خود را برای تقاص خون مظلوم مهیا می کرد. اگرچه قاطبه امت اسلامی به تصریح سالار شهیدان، اباعبدالله الحسین، عبید دنیايند و دين تنها لقلقه زبان آنهاست، عاشوراييان و ياران صديق ائمه هدی (علیهم السلام) کم اند، ولی هستند.»

۱. طبرسی، الاحتجاج علی أهل اللجاج، با اختلاف نسخه.

پس اربعین حیات دوباره جهاد و شهادت، این شیرازه کتاب
بندگی، است که فرمود: «أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا... أُولَئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ....»

در زمانه ما که یزیدیان مستکبر و صهیونیست‌های ددمنش
و رجّاله، به‌علاوه جبهه نفاق، به اتحادی سخت و نامیمون برای
انحراف و هدم تفکر خالص و راهبردی جهاد و مبارزه در راه اقامه
حق دست یافته‌اند، بی‌تردید تقویت، استحکام، ثبات و گسترش
جبهه فرهنگی جناح مؤمن انقلابی از ضروریات بسیار مهم به
شمار می‌رود.

در این مختصر کوشش شده است با کاوش در ابعاد فربضه
زیارت ائمه هدی، به‌ویژه سیدالشهدا (علیه السلام)، درباره جهاد و
شهادت و تکلیف زائر کربلا به‌قدر بضاعت تحقیق شود، تا چراغ
راهی باشد برای زوار سیدالشهدا و رهپویان این واقعیت سرخ و
اصیل اسلامی.

این محصول با وجود اختصار، برآیند صدها ساعت مطالعه،
تحقیق، تفحص و بحث در این باره است و هدفش چیزی نیست،
جز تعمیق و بارورکردن «فکر» و «ایمان» زائر محترم و در نتیجه
«معرفت» و «قرب» به ساحت مقدس حضرت
اباعبدالله الحسین (علیه السلام)؛ که مؤسسه فرهنگی پژوهشی راه
فخر الائمه (علیهم السلام) توفیق یافت بدین مهم اهتمام ورزد.

ویژگی دیگر این اثر، به روز بودن و استفاده از همه بیانات
رهبر معظم انقلاب (دامت‌الله) و آخرین بیانات ایشان در زمینه زیارت

اربعین و مسائل پیرامون آن است. امسال که با این بلیه جهانی و جنگ بیولوژیکی جبهه استکبار، توفیق زیارت حضوری از زائران کشورمان سلب شده است، ایشان در ارتباط تصویری با پیشکسوتان دفاع مقدس در تاریخ ۱۳۹۹/۶/۳۱ نکات مهمی در این زمینه گوشزد کردند که در آخرین روزهای صفحه آرایی به عنوان ضمیمه به کتاب افزوده شد.

همچنین به عنوان اولین اربعین پس از شهادت سردار دلها، «شهید حاج قاسم سلیمانی»، فصلی با عنوان «مکتب حاج قاسم» در متن کتاب قرار گرفت.

بی شک نقص و قصور در جمع آوری و تولید این رهنوشته نورانی، با وجود بضاعت مزجاة اجتناب ناپذیر بود، که با عنایت استادان و نخبگان علمی و معنوی جبران خواهد شد؛ ان شاء الله. امید است که این تلاش ناچیز، مقبول خداوند متعال و اباعبدالله الحسین (علیه السلام)، حضرت زینب کبرا (علیها السلام) و سایر شهدای کربلا قرار گرفته باشد.

من الله التوفيق و عليه التكلان

مؤسسه راه فخر الائمة (علیهم السلام)

احمد پناهیان

فصل اول؛ زائر و زیارت مقبول

۱. زیارت «مقبول» یعنی چه؟

قبولی زیارت معنایش این است که آن فیضی که از ملاقات این ولیّ خدا به ملاقات‌کننده می‌رسد، آن فیض به شما برسد؛ این معنای قبولی زیارت است. اگر بخواهید این فیض به شما برسد، شرط اول این است که با حضرت «ملاقات» کنید؛ یعنی رفتنِ حرم و آمدن، صرف رفتن به یک مکان و بیرون آمدن نباشد؛ آنجا یک موجودی و یک روح والایی حضور دارد؛ به این حضور توجه بکنید؛ ولو حالا شما آن شخص زیارت‌شده را، یعنی آن کسی که می‌خواهید با او ملاقات کنید، به چشم نمی‌بینید، لیکن «به چشم دیدن» که لازمه ملاقات

نیست؛ او هست و سخن شما را می‌شنود، حضور شما را می‌بیند، شخص شما را می‌بیند. با او حرف بزنید؛ این شد زیارت. زیارت یعنی همین ملاقات. ما وقتی می‌آییم سراغ شما و خانه شما، [در واقع] آمده‌ایم به زیارت شما؛ معنای زیارت این است. خب، انسان وقتی به ملاقات کسی می‌رود، با او احوالپرسی می‌کند، به او سلام می‌کند؛ همین در ملاقات روح مطهر ائمه علیهم‌السلام و اولیاء الهی [هم] لازم است؛ باید رفت، سلام کرد، عرض ادب کرد.»^۱

۲. زیارت با «معرفت به حق امام»

شخصی به نام حمزه بن حمران می‌گوید: روزی امام صادق علیه‌السلام درباره زیارت امام رضا علیه‌السلام فرمودند: «یکی از نوه‌های من در شهری به نام طوس، از توابع سرزمین خراسان کشته می‌شود، هرکس که با معرفت به حقش او را زیارت کند، من با دست خودم در روز قیامت او را می‌گیرم و به بهشت داخلش می‌سازم، اگرچه از اهل معاصی کبیره باشد.» به آن حضرت گفتم: فدایت شوم،

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از پاسداران سپاه حفاظت ولی

امر و خانواده‌های آنان در مشهد مقدس، ۱۳۸۲/۰۱/۰۶.

قال الحسين عليه السلام: «لَمَّا خَرَجْتُ لَطَلَبَ الْإِصْلَاحَ فِي أُمَّتِي ص»

(بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۲۹)

شناخت و معرفت حق او چیست؟ ایشان فرمودند:
«شناخت حق او این است که بداند او امامی
واجب الاطاعه است و غریب و شهید است. هرکس با
شناخت حقش او را زیارت کند، خدای عزوجل اجر هفتاد
شهید از شهدایی را که پیش روی رسول خدا ﷺ در دفاع
از او، از روی حقیقت به شهادت رسیده‌اند، به او عطا می
کند.»^۱

۳. هدف از زیارت؛ حتی از راه دور

گاهی ممکن است به دلیل بروز مشکلاتی سفر
ظاهری به محضر بارگاه حضرات معصومان (علیهم السلام) امکان
پذیر نباشد، اما آیا در این صورت به طور کلی از فیض
«زیارت» بی بهره خواهیم بود؟

به نظر می‌رسد با مرور اهدافی که خود آن بزرگواران
برای زیارت ذکر کرده‌اند، می‌توان از راه دور نیز وظایف
خود را نسبت به امام زیارت شونده انجام داد که در ادامه
به چند مورد از این وظایف می‌پردازیم.

۱. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۵۸۴.

۱-۳. احیای حق خدا، حق رسول خدا و حق

امام

اکرام و تعظیم به ساحت مقدس حضرات معصومان (علیهم السلام) از جمله حقوق شرعیه بر عهده مسلمانان است. خداوند متعال در این باره به پیامبرش می فرماید: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى؛ ای پیامبر، به مردم بگو: به ازای رسالت من از شما پاداشی نمی خواهم، مگر محبت و هواخواهی و حمایت از اهل بیت من.»^۱

قطعا زیارت اهل بیت (علیهم السلام) از جمله مصادق این اکرام و احترام است. چنین ملاقاتی آرزوی هر دل مشتاق است. اما آن دل مشتاق بداند که از سوی خدای متعال، رسول و امامش نیز نسبت به این زیارت کیش و مطالبه وجود دارد و ایشان این زیارت را حق خود می دانند. یعنی حق خداست و نیز حق رسول الله ﷺ و اهل بیت (علیهم السلام) است که بنده ی مؤمن به زیارت ایشان برود. لذا مؤمنی که بدون دلیل از ادای این حق کوتاهی کند، از چشم خدا خواهد افتاد. به عنوان نمونه، امام صادق (علیه السلام) در مورد ترک زیارت امام حسین (علیه السلام) می فرمایند: «لَوْ أَنَّ

امام خامنه‌ای: «بزرگ‌ترین معروفه‌ها در درجه‌ی اول عبارت است از:

ایجاد نظام اسلاقی و حفظ نظام اسلاقی» (۱/۱-۱۳۹۴)

أَحَدُكُمْ حَجَّ دَهْرَهُ ثُمَّ لَمْ يَزِرِ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَكَانَ تَارِكًا حَقًّا
مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ وَحُقُوقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِأَنَّ حَقَّ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ؛ اگر یکی از شما تمام
عمرش را به حج برود، ولی به زیارت حسین بن علی علیه السلام
نرود، مطمئناً حقی از حقوق خدا و نیز حقوق رسول
خدا ﷺ را ترك کرده است؛ زیرا حق حسین علیه السلام تکلیفی
است که از جانب خداوند بر هر مسلمانی واجب شده
است.»^۱

اکمال و اتمام شیعه بودن این است که به زیارت امام
برویم. در واقع مُهر تایید بر پیرو بودن این است که به
زیارت امام مشرف شویم؛ زیرا تکمیل عهد و پیمانی که
میان ما امام وجود دارد، منوط به زیارت ایشان است.
چنانچه در صفحات بعدی نیز خواهیم گفت.
امام صادق علیه السلام در این باره می‌فرماید: «إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ
عَهْدًا فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَشِيعَتِهِ وَإِنْ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَ
حُسْنِ الْأَدَاءِ زِيَارَةُ قُبُورِهِمْ فَمَنْ زَارَهُمْ رَغْبَةً فِي زِيَارَتِهِمْ وَ
تَصَدِيقًا لِمَا رَغَبُوا فِيهِ كَانَ أَثِمَّهُمْ شَفَعَاءُ هُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛ هر

قال الحسين عليه السلام: «أريدُ أنْ أمرَ بالمَعْرُوفِ وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ»

(بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۳۲۹)

امامی بر گردن دوستان و شیعیان خودش عهد و پیمانی [حق] دارد. به درستی که وفا به آن پیمان، با زیارت قبور ایشان تکمیل شده و حقشان به خوبی ادا می شود. پس اگر کسی از روی میل و رغبت و در حالی که خواسته های ایشان را تصدیق می کند به زیارتشان برود، در روز قیامت مشمول شفاعت ایشان قرار خواهد گرفت.^۱

۲-۳. تقرب و اتصال به خدا، رسول و امام

وقتی که زیارت امامان معصوم و همچنین زیارت امام حسین (علیه السلام) از جمله حقوق الهی و نیز حق رسول خدا و خود آن امام محسوب می شود، پس این ملاقات مبارک از جمله عباداتی است که باید به قصد تقرب انجام گیرد. یعنی؛ «قَرَبَةً إِلَى اللَّهِ». چه اینکه پیامبر خدا و اهل بیت کرام ایشان (علیهم السلام) باب الله (درب خدا) و واسطه فیض میان خالق و مخلوق هستند. چنانچه امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرماید: «مَنْ بَابُ اللَّهِ وَبُيُوتُهُ الَّتِي تُؤْتَى مِنْهُ؛ ما درهای خداوند و خانه هایی هستیم که از ما وارد می شوند.»^۲

۱. کامل الزیارات، ص ۱۲۲.

۲. احتجاج طبرسی، ج ۱، ص ۲۲۷.

پس تفاوت است میان کسی که مشاهد مشرفه را مؤمنانه و به جهت تقرب به خدای لایزال زیارت می کند، با کسی که به این مسئله توجه ندارد. و همچنین فرق است میان آنکه برای تقرب به رسول خدا ﷺ به زیارت اهل بیت ﷺ مشرف می شود با کسی که اصلاً به این معنا توجه ندارد. رسول خدا در اهمیت این مسئله فرموده اند: «طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُرِيدُونَ بَزِيَارَتِكُمْ بُرِّي وَصِلَتِي فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جِئْتُهُمْ إِلَى الْمَوْقِفِ حَتَّى أَخَذَ بِأَعْضَادِهِمْ فَأَخْلَصَهُمْ مِنْ أَهْوَالِهِ وَشَدَائِدِهِ؛ گروهی از امت من با زیارت شما [اهل بیت] نیکی و اتصال با من را قصد می کنند [و می خواهند با این کار حق مرا ادا کنند]؛ پس روز قیامت به نزدشان خواهیم رفت و بازویشان را خواهیم گرفت و آن ها را از وحشت و گرفتاری آن روز رها خواهیم ساخت.»^۱

بنابراین بجاست که زیارت ارباب بی کفن علیهم السلام به قصد تقرب به خدا و رسولش انجام گیرد. مسئله ای که در زیارت نامه ی آن حضرت مورد توجه قرار گرفته است.

۱. کامل الزیارات، ص ۵۸؛ الارشاد، ج ۲، ص ۱۳۱ (با اندکی اختلاف در نسخه).

قال الحسين عليه السلام: «لَيْتَ النَّاسَ عَيَّدُوا النَّبِيَّ وَالَّذِينَ لَعَنُوا عَلَى السَّيِّئَةِ؛

همانا مردم دنیا پرستند و دین لقمه‌ی زبانشان.» (تحف العقول، ص ۱۳۵)

چنانچه در زیارت امام حسین علیه السلام می‌خوانیم: «أَنَا يَا
سَيِّدِي مُتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ وَإِلَى جَدِّكَ رَسُولِ اللَّهِ وَإِلَى
أَيِّسِكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِلَى أَخِيكَ الْحَسَنِ وَإِلَيْكَ يَا مَوْلَايَ
عَلَيْكَ سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ يَا رَقِي لَكَ بِقَلْبِي وَلِسَانِي وَ
جَمِيعِ جَوَارِحِي فَكُنْ يَا سَيِّدِي شَفِيعِي لِقَبُولِ ذَلِكَ مِنِّي؛
سرورم، من با قلب و زبان و اعضای بدنم تو را زیارت
می‌کنم و به وسیله آن، به خدای متعال، به جدّت
رسول الله، به پدرت امیرالمؤمنین، به برادرت امام حسن و
نیز به تو نزدیکی می‌جویم.»^۱

در زیارت عاشورای معروفه نیز چنین می‌خوانیم: «يَا
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ وَإِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ
إِلَى فَاطِمَةَ وَإِلَى الْحَسَنِ وَإِلَيْكَ بِمَوْلَاتِكَ؛ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، مَنْ
به واسطه پیروی از شما، به خدا و رسولش و امیر مؤمنان
و فاطمه زهرا و امام حسن و به تو تقرب می‌جویم.»^۲

۱. زاد المعاد؛ مفاتیح الجنان، ص ۲۹۴.

۲. زیارت عاشورا، مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی.

۳-۳. تجدید پیمان با امام

شرافت یک انسان به خوش قولی او و پایبندیش بر عهد و پیمان است. در مورد محمد آل محمد (علیه و علیهم السلام) نیز عهد و میثاقی میان خدا و بندگان جاری است. قرآن در این باره می‌فرماید: «الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ لَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ... أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ جَنَّاتُ عَدْنٍ...؛ کسانی که به عهد خویش با خداوند وفا نمودند و پیمان خویش را نشکستند و به آنچه خداوند به پیوستنش فرمان داده، می‌پیوندند... برای ایشان عاقبت خوشی در پیش است. بهشت‌های جاودان.»^۱

امام کاظم علیه السلام در تفسیر این آیه می‌فرماید: «نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي آلِ مُحَمَّدٍ وَمَا عَاهَدَهُمْ عَلَيْهِ وَمَا أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ فِي الذِّمِّ مِنْ وَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَئِمَّةِ بَعْدَهُ؛ این آیه در شأن آل محمد است و عهد و میثاقی که از انسان‌ها برای ایشان در عالم ذر گرفته شده که عبارت‌اند از ولایت امام علی و اولاد معصومشان (علیهم السلام)»^۲

۱. رعد، ۲۰ تا ۲۴.

۲. تفسیر نور الثقلین، ج ۲، ص ۴۹۳.

قال الحسين عليه السلام: «وَعَلَى الْإِسْلَامِ السَّلَامُ وَقَدْ بَيَّتَ الْأُمَمُ بِرَأْسِ مِثْلَ يَزِيدَ؛ فَاتَّحَسَّسُوا رَأْسَ يَزِيدَ»^۱

خوانند زیر اقامت اسلام گرفتار رهبری همانندین یدشده است. (بوسعه کلمات الامام الحسین، ص ۲۸۵)

این عهد و پیمان تاریخ انقضا ندارد؛ زیرا شهدا و صد البته، امام معصوم به فرموده‌ی قرآن زنده هستند: «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ؛ أَنَا که در راه خدا شهید شده‌اند، گمان مبرید که مرده‌اند، بلکه زنده هستند.»^۱

از این رو در زیارت‌نامه امام حسین علیه السلام می‌خوانیم: «يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ تَشْهَدُ مَقَامِي وَتَسْمَعُ كَلَامِي وَأَنَّكَ حَيٌّ عِنْدَ رَبِّكَ تُرْزَقُ» یا امام حسین، شهادت می‌دهم که تو مرا می‌بینی و صدایم را می‌شنوی. تو حقیقتاً زنده‌ای و در نزد پروردگارت روزی داری.»^۲ نظیر این جملات در زیارت‌نامه امام رضا و سایر معصومان علیهم السلام نیز آمده که تأکیدی بر این موضوع است.

بنابراین وفای به عهد و میثاق و تجدید پیمان بعد از شهادت امام نیز پابرجاست. حال که چنین است، کلام امام باقر علیه السلام را یادآور می‌شویم که فرموده‌اند: «إِنَّ زِيَارَتَنَا إِتْمَامُ تَجْدِيدِ الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ الْمَأْخُوذِ فِي رِقَابِ الْعِبَادِ؛

۱. آل عمران، ۱۶۹

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۳۴۵.

به درستی که زیارت ما تجدید عهد و پیمانی است که [از
 جانب خداوند] برعهدهٔ بندگان نهاده شده است.^۱
 از همین رو است که در بخشی از زیارت نامهٔ امام
 حسین (علیه السلام) می خوانیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ...
 أَكْتُبُ لِي عِنْدَكَ مِيثَاقًا وَعَهْدًا أَتِيْتُكَ أَجَدُّ الْمِيثَاقِ؛ سلام
 بر تو ای اباعبدالله... گواه من باش و برای من در نزد
 خودت میثاق نامه ای بنویس که همانا من به زیارتت آمدم
 تا تجدید عهد و پیمان نمایم.»^۲

این تجدید بیعت و اعلان وفاداری به عهد در زیارت
 همه‌ی حضرات معصوم (علیهم السلام) صادق است. چنانچه در
 زیارت نامه‌ی نقل شده از امام باقر (علیه السلام) برای عموم
 مشاهد مشرفه، می خوانیم: «ای سرور و آقای من، به
 نزدت آمدم در حالی که زائر، تسلیم و پناهندهٔ تو هستم؛
 أَجَدُّ مَا أَخَذَ اللَّهُ لَكُمْ فِي رَفْعَتِي مِنَ الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ وَالْوَلَايَةِ لَكُمْ
 وَالْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ؛ و اراده ام تجدید عهد و پیمانی است
 که خداوند برای شما برعهدهٔ من نهاده و نیز ابراز

۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۲۳.

۲. الکافی، ط الاسلامیه، ج ۴، ص ۵۷۷.

قال الحسين عليه السلام: «الْأَتْرُونَ أَنَّ الْحَقَّ لَا يَعْمَلُ بِهِ وَأَنَّ الْبَاطِلَ لَا يَكْتَلِفُ عَنْهُ؛

آینمی بینید که به حق عمل نمی شود و از باطل نهی نمی شود.» (تحف العقول، ۲۳۵)

ولایت مداری و تبعیت از شما و همچنین بیزاری از دشمنانتان.»^۱

پس ملاقات با سرور و سالار شهیدان و زیارت آن حضرت، فرصتی گران بهاست است برای تجدید بیعت و اعلان وفاداری به آن وجود مقدّس که زائر حسینی خود را نباید از این انگیزه‌ی ناب محروم نماید.

۴-۳. اجابت امر و آمادگی برای نصرت امام

نتیجه تشرّف به محضر مبارک امام حسین (علیه السلام) چیست؟ اگر زیارت ذوات مقدّسه، ادای حقّ الهی و تجدید عهد و پیمان با امام است، ثمره‌ی این ملاقات چه باید باشد؟ اصلاً زیارت تجدید عهد و اعلان وفاداری به بر سر چه چیزی است؟ جواب همه‌ی این پرسش‌ها در یک جمله خلاصه می‌شود: «اجابت امر امام و اعلان آمادگی بر نصرت و یاری او!» انگیزه‌ای که با نبودش، زیارت به پایین‌ترین حد از ارزشش تنزل پیدا می‌کند.

در زیارت اربعین اباعبدالله الحسین (علیه السلام) می‌گوییم:

«أَشْهَدُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَبِأَيِّكُمْ مُؤَقِّنٌ بِشَرَائِعِ دِينِي وَخَوَاتِيمِ

۱. همان؛ بحار الأنوار، ط بیروت، ج ۹۹، ص ۱۹۸.

عَمَلِي وَقَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلَامٌ وَأَمْرِي لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ وَنُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ: شهادت می‌دهم بر ایمان خود به شما و به سبب احکام دینم و پایان اعمالم، به رجعت و بازگشت شما یقین دارم. قلب من تسلیم قلب شماست و عملم تابع امر شماست و آماده نصرت و یاری شما هستم، تا آن زمان که خدا به شما اذن [قیام] دهد.^۱

و مورد سایر امامان معصوم (علیهم السلام) نیز مسئله همین گونه است که بیان شد. چنانچه در زیارت جامعه کبیره که زیارت عمومی اهل بیت (علیهم السلام) است می‌گوییم: «مُؤْمِنُ بَأْيَابِكُمْ مُصَدِّقُ بِرَجْعَتِكُمْ مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ زَائِرٌ لَكُمْ؛ من به بازگشت شما ایمان دارم. رجعت شما را تصدیق می‌کنم. منتظر امر شما هستم. گردن کشیده و منتظر برپایی دولت شما هستم. تکیه بر سخن شما دارم و عامل به امر شما هستم. من به شما پناه آورده‌ام. زائر شما هستم.»^۲

حال اگر این ثمره‌ی گران‌بها از زیارت امام حسین (علیه السلام) گرفته شود، این زیارت‌ها، این هیاهوها، این

۱. زیارت اربعین. مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی.

۲. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۶۱۴.

امام خمینی (ره): ملت مادر یافته است که: «كُلُّ يَوْمٍ عَاشُورَا وَكُلُّ أَرْضٍ كَرْبِلَا».

(صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۱۵۱)

تلاش و تکاپوها چه فایده‌ای برای اسلام خواهد داشت؟ در چنین حالی، زیارت صرفاً برای برآوردن حوائج و رفع هم و غم و فرصتی برای گریه و به دست آوردن حال خوش خواهد شد. اما بدانیم که همچنان امر امام بر زمین است و علمش برافراشته نیست. فراموش نکنیم که اولین گریه‌کنندگان بر وجود مقدس امام حسین (علیه السلام) کوفیان بی‌وفا بودند. امام سجاد (علیه السلام) در بدو ورود به کوفه با تعجب فرمودند: «إِنَّ هَؤُلَاءِ يَبْكُونَ عَلَيْنَا فَمَنْ قَتَلَنَا غَيْرَهُمْ؟ أَيَا إِنِّانٍ بَرَايَ مَا غَرِيه مِي كُنْد؟! غِير خُودشان چه کسی ما را کشته است؟»^۱.

فراموش نکنیم که تمام مصائب پیش آمده بر سر آل الله (علیهم السلام) و از جمله امام حسین (علیه السلام) به جهت بی‌وفایی امت و قلت و کمی یار و یاور بود؛ غصب خلافت، شهادت حضرت زهرا (علیها السلام)، غربت امام مجتبی (علیه السلام)، شهادت جانگداز ابا عبد الله (علیه السلام) تا غیبت صاحب الزمان (عجل الله تعالی فرجه) همگی ناشی از غربت و بی‌کسی اهل بیت رسول (صلی الله علیه و آله) است. از این رو زوّار اربعین حسینی (علیه السلام) که انشاء الله جزو یاران آخر الزمانی آن حضرت هستند،

۱. طبرسی، الاحتجاج، ج ۲، ص ۳۰۴.

امام خمینی (ره): «اگر سیدالشهدا نبود... من و تو هم مُسلم بودیم،

اما مُسلم طاعون! نه مُسلم امام حسینی.» (صحیفه امام، ج ۴ ص ۵۲۷)

سزاوار است که این انگیزه را در خود تقویت نمایند؛ یعنی اجابت امر و اعلان آمادگی برای نصرت امام.

۵-۳. عصبانی کردن دشمن

اگر یک روی دین محبت و ولایت‌مداری است، روی دیگر آن، نفرت و ابراز دشمنی است. امام باقر (علیه السلام) می‌فرمایند: «هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ وَالْبُغْضُ؟؛ آیا دین (ایمان) چیزی غیر از محبت و دشمنی است؟»^۱

اما محبت و دشمنی به چه کسی؟ پاسخ به این پرسش در کلام رسول خدا ﷺ که به شخصی فرمودند: «يَا عَبْدَ اللَّهِ أَحَبُّ فِي اللَّهِ وَأَبْغَضُ فِي اللَّهِ وَوَالٍ فِي اللَّهِ وَعَادٍ فِي اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا تَسْأَلُ وَلَا يَأْتِيكَ إِلَّا بِذَلِكَ وَلَا يَحْدُرُ جُلُ طَعَمِ الْإِيمَانِ وَإِنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ؛ ای بنده خدا، در راه خدا محبت کن و در راه خدا نفرت داشته باش. در راه خدا دوستی کن و در راه خدا دشمنی بورز؛ زیرا به ولایت و فرمان‌برداری از خدا نرسی، مگر به این محبت و دشمنی در راه خدا و هرگز کسی طعم ایمان

اربعین؛ عاشورایی نوباره

۶۳

را نچشد، مگر به این امر، اگرچه نماز و روزه اش زیاد باشد.

سپس از اینشان پرسیدند: «چگونه بدانم دوستی و دشمنی ام در راه خداست؟»

پیامبر خدا ﷺ به امیرالمؤمنین (علیه السلام) اشاره کردند و فرمودند: «آیا این شخص را می بینی؟... او دوست خداست. دوست او را دوست بدار، اگرچه آن دوست قاتل پدر و فرزندی باشد «وَعَادِ عَدُوَّ هَذَا وَلَوْ أَنَّهُ أَبُوكَ وَوَلَدُكَ» و با دشمن او دشمنی کن، اگرچه آن دشمن پدر و فرزندی باشد».^۱

پس از نقل این دو روایت می گوئیم، لزوم قصد تقرب به خدا و آل الله از واضح ترین مسائل است اما انجام عمل با قصد و نیت دشمنی با طاغوتیان، گمشده ی بسیاری از بندگان خداست. قرآن کریم با شمردن برخی از صفات برای مؤمنان، یکی از علت های وجودی آنها را چنین معرفی می نماید: «لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ؛ اینها برای آن است که کافران (دشمنان) عصبانی شوند!»^۲

۱. صدوق، الأمالی، ص ۱۱.

۲. فتح، ۲۹: «دشمنان شما را خشمگین می کند.»

همانطور که گفته شد، عصبانی کردن دشمن نیز همانند خشنود نمودن پیامبر و آل او امری پسندیده و لازم است. مقام معظم رهبری «اَمَّ ظَلَمَ» در این باره می‌فرمایند: «لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ»؛^۱ این [طور] باید باشد. اگر ما دیدیم رفتار ما جوری است که دشمنان دین، دشمنان اسلام، دشمنان حاکمیت قرآن نسبت به ما خشمگین نیستند و از وجود ما ناراحت نیستند، باید در مفید بودن خودمان شک کنیم. اگر امیرالمؤمنین است و آن قاطعیت و آن حرکت و مانند این‌ها، باید [هم] کسانی مثل معاویه یا عمرو عاص یا دیگران از او خشمگین باشند؛ شما هم همین راه را دارید حرکت می‌کنید؛ «لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ».^۲

در میان اعمال مختلفی که از یک مسلمان صادر می‌شود، جهت و انگیزه‌ی زیارت نیز باید روشن شود. در اینکه به قصد تقرب و اعلان دوستی به اهل بیت «اَللَّهِ» است شکی نیست. اما آیا به قصد دشمنی با دشمنان آل الله و نیز با انگیزه‌ی عصبانی ساختن آنها انجام می‌شود یا

۱. فتح، ۲۹: «دشمنان شما را خشمگین می‌کند.»

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار طلاب حوزه‌های علمیه استان تهران، ۱۳۹۶/۰۶/۰۶.

نه؟ پرسشی است که زائر حسینی علیه السلام خود باید به آن، پاسخ دهد. این موضوع در نزد امام صادق علیه السلام چنان مورد توجه بوده است که در حق زوّار امام حسین علیه السلام چنین دعا می فرمودند: «اغْفِرْ لِي وَلَا خَوَانِي وَزُورَ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام الَّذِينَ أَنْفَقُوا أَمْوَالَهُمْ وَأَشْخَصُوا أَبْدَانَهُمْ رَغْبَةً فِي بَرِّ نَاوِرٍ جَاءَ لِمَا عِنْدَكَ فِي صَلَاتِنَا وَسُرُورًا أَدْخَلُوهُ عَلَى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَ وَإِجَابَةً مِنْهُمْ لِأَمْرِنَا وَغَيْظًا أَدْخَلُوهُ عَلَى عَدُوِّنَا أَرَادُوا بِذَلِكَ رِضْوَانَكَ؛ خداوندا، مرا و برادرانم و زائران مضجع ابا عبد الله الحسین را بیامرز؛ همانان که از روی اشتیاق و در راه نیکی به ما و به امید پاداش هایی که در دوستی و پیوند با ما نزد توست و برای شاد کردن پیامبر تو محمد صلی الله علیه و آله و به علت پذیرش فرمان ما و نیز خشمگین ساختن دشمنان ما، دارایی خویش را انفاق می کنند و بدن هایشان را به زحمت می اندازند [و به سوی ما رهسپار شده اند] و از تمام این ها خشنودی تو را می جویند.»^۱ بنابراین، زائر اربعینی آن امام همام، با زیارت خود و با صدایی رسا به این آیه از قرآن عمل می کند که

می فرماید: «قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ؛ به دشمنان بگو: به
خشمتان بمیرید.»^۱

۴. گوشه‌ای از فضایل و برکات زیارت امام

صد البته که زیارت هر کدام از ذوات مقدسه (علیهم‌السلام) فضایل و برکات دنیوی و اخروی بی‌شماری را داراست که ذکر همه‌ی آن، نه تنها از عهده‌ی این نوشتار که از عهده‌ی هیچ بنی بشری ساخته نیست. از همین رو، برخی از آن فضیلت‌ها را صرفاً جهت تیمّن و تبرّک در اینجا ذکر می‌کنیم:

* بخشودگی گناهان گذشته و آینده

امام موسی بن جعفر (علیه‌السلام) می‌فرماید: «أَذْنِي مَا يَأْتِي بِهِ زَائِرُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ بِسَطِّ الْفُرَاتِ إِذَا عَرَفَ حَقَّهُ وَحُرْمَتَهُ وَوَلَايَتَهُ أَنْ يُعْفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ؛ کمترین آنچه از ثواب که به زائر اباعبدالله (علیه‌السلام) کنار نهر فرات داده می‌شود، آنگاه که حق و حرمت و ولایت او را بشناسد، این است که گناهان گذشته و آینده او آمرزیده می‌شود.»^۲

۱. آل عمران، آیات ۱۱۸ تا ۱۲۰

۲. الکافی، ج ۴، ص ۵۸۲.

امام خمینی (ره): «کربلا کاخ ستمگری را با خون در هم کوید؛

و کربلای ما کاخ سلطنت شیطان را فرو ریخت.» (صحیفه امام، ج ۹، ص ۲۲۵)

* پاداشی برابر با اجر هزار شهید

یکی از یاران امام باقر (علیه السلام) از ایشان چنین روایت می کند: «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ مِنَ الْفَضْلِ لَمَاتُوا شَوْقًا وَتَقَطَّعَتْ أَنْفُسُهُمْ عَلَيْهِ حَسَرَاتٍ. قُلْتُ: وَمَا فِيهِ؟ قَالَ: مَنْ زَارَهُ شَوْقًا إِلَيْهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَأَلْفَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَةٍ وَأَجْرَ أَلْفِ شَهِيدٍ مِنْ شُهَدَاءِ بَدْرٍ وَأَجْرَ أَلْفِ صَائِرٍ وَثَوَابَ أَلْفِ صَدَقَةٍ مَقْبُولَةٍ وَثَوَابَ أَلْفِ نَسَمَةٍ أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ؛ اگر مردم می دانستند زیارت امام حسین (علیه السلام) چقدر فضیلت و ثواب دارد، به درستی که از شوق می مردند و نفس هایشان از روی حسرت بند می آمد. گفتم: چقدر فضیلت دارد؟ حضرت فرمودند: هر کس امام حسین (علیه السلام) را زیارت کند، از روی اشتیاقی که به او دارد، خدا برایش هزار حج مقبول و هزار عمره مبروره و اجر هزار شهید از شهدای بدر و اجر هزار روزه دار و ثواب هزار صدقه قبول شده و ثواب هزار بنده آزاد کردن که مراد از آن رضای خدا باشد، می نویسد.»^۱

* دعای خیر امام حسین و سایر معصومان در حق

زائر

امام حسین (علیه السلام) اسامی زائران خود را می دانند و خود و پدرانش همواره برای آنها طلب رحمت و مغفرت

امام خمینی (ره): «بدانید که محبت این ملت به همین روضه‌خوانیها، به همین اجتماعات،

به همین دستجات است.» (صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۳۳۷)

می‌نمایند. از امام صادق (علیه السلام) روایت است که می‌فرمایند: «همانا حسین بن علی (علیه السلام) از نزد پروردگارش به موضع اردوگاهش و به محلی که شهدا با او قرار دارند نگاه می‌کند و به زائرانش نیز نظر می‌اندازد، در حالی که آن‌ها و نام‌هایشان و نام‌های پدرانشان و درجات و منزلت آن‌ها را نزد خداوند، به خوبی می‌شناسد، بهتر از شناختی که هریک از شما به فرزندانان دارید. به درستی که امام حسین (علیه السلام) می‌بیند چه کسی [برای زیارت] ساکن کربلا شده و برای او استغفار می‌کند و از پدران بزرگوارش می‌خواهد برای او استغفار کنند و می‌فرماید: «اگر زائر من از آنچه خداوند برای او مهیا کرده است خبر داشت، شادی‌اش بیشتر از غمش می‌شد» و همانا زائر امام حسین در حالی از زیارت برمی‌گردد که هیچ گناهی بر او باقی نمی‌ماند.^۱

* شاد شدن قلب اهل بیت (علیهم السلام) و...

امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «اگر زائر امام حسین (علیه السلام) می‌دانست که به واسطه این زیارت چقدر شادی و سرور بر [قلب] رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و امیرالمؤمنین (علیه السلام) و حضرت فاطمه (علیها السلام) و شهدای ما اهل بیت وارد می‌آید و از دعای آن

حضرات چه نعمت‌های دنیوی و اخروی به او می‌رسد و چه چیزهایی برای او در نزد خدا ذخیره می‌شود، هر آینه دوست می‌داشت که آنجا [کربلا] خانه‌اش می‌بود. و همانا زائر امام حسین علیه السلام از این مسافرتش برمی‌گردد و پا بر چیزی نمی‌گذارد، مگر اینکه برای او دعا می‌کند و هنگامی که خورشید بر او می‌تابد، گناهانش را از بین می‌برد، همان‌طور که آتش هیزم را می‌سوزاند و خورشید چیزی از گناهان او باقی نمی‌گذارد. پس برمی‌گردد در حالی که هیچ گناهی بر او نیست و برای او درجاتی رفیع ثبت خواهد شد که کسی که در خون خود در راه خدا غوطه‌ور است، بدان نمی‌رسد و فرشته‌ای به جای او موکل خواهد شد و برای او استغفار می‌کند، تا اینکه دوباره به زیارت برگردد، خواه سه سال بگذرد یا تا وقتی که بمیرد.»^۱

* برکت در روزی و عمر

در روایتی از امام باقر علیه السلام آمده است: «مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ فَإِنَّ إِيَّانَهُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَيَمْدُ فِي الْعُمُرِ وَ يَدْفَعُ مَدَافِعَ السُّوءِ وَ إِيَّانَهُ مُفْتَرَضٌ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ يَقْرُلَهُ بِإِلَٰهٍ مَا مِمَّنْ اللَّهُ؛ شیعیان ما را به زیارت امام حسین علیه السلام امر کنید؛ چرا که زیارتش روزی را افزون می‌کند و عمر را

امام خمینی (ره): مرگِ سَخ به مراتب بهتر از زندگی سیاه است.

(صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۴۰۸)

طولانی می گرداند و بلاها و بدی ها را دفع می کند و بر هر مؤمنی که به امامت او از جانب خدا اقرار کند، زیارت امام حسین (علیه السلام) واجب است.^۱

* شفیع دیگران در روز قیامت

امام صادق (علیه السلام) می فرماید: «زَائِرُ الْحُسَيْنِ مُشَفَّعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِمِائَةِ رَجُلٍ كُلُّهُمْ قَدْ وَجَبَتْ لَهُمُ النَّارُ مِمَّنْ كَانَ فِي الدُّنْيَا مِنَ الْمُسْرِفِينَ؛» «زائر امام حسین (علیه السلام) در روز قیامت شفیع صد نفر از کسانی خواهد بود که در دنیا از اسراف کاران بودند و آتش دوزخ بر آنان واجب شده است»^۲
این ها اندکی از بسیار بود که نوشتار خود را بدان ها آراستیم.

۱. تهذیب الاحکام، ج ۶ ص ۴۲.

۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۰، ص ۲۵۳.

۵. زیارت از راه دور

ای بسا ممکن است عشاق آل الله به هر دلیلی مجال حضور در حرم اهل بیت را نیابند اما زائر شدن و توفیق زیارت داشتن تنها مخصوص زوّار حاضر در مشاهده شریفه نیست. این مسئله در روایات بسیاری مورد سفارش اهل بیت قرار گرفته است:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص: مَنْ زَارَ قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ هَاجَرَ إِلَيَّ فِي حَيَاتِي فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَابْعَثُوا إِلَيَّ السَّلَامَ فَإِنَّهُ يُبَلِّغُنِي؛ کسی که بعد از حیاتم قبر من را زیارت کند مانند کسی است که در زمان حیاتم بطرف من هجرت کرده و به زیارتم آمده باشد، پس اگر نتوانستید به زیارتم آئید از همان مکان دور سلام فرستید؛ زیرا سلامتتان مطمئناً به من خواهد رسید. نه تنها رسول خدا (صلی الله علیه و اله و سلم) بلکه سایر حضرات معصومان را نیز می توان از دور زیارت نمود و زائران محسوب شد:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا بَعُدَتْ بِأَحَدِكُمُ الشُّقَّةُ وَنَأَتْ بِهِ الدَّارُ فَلْيَعْلُ أَعْلَى مَنْزِلِهِ وَلْيَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَلْيُؤَمِّرْ بِالسَّلَامِ إِلَى قُبُورِنَا فَإِنَّ ذَلِكَ يَصِلُ إِلَيْنَا؛ امام صادق (علیه السلام) می فرماید: هرگاه مشقت و دوری مسافت مانع به زیارت آمدن یکی از شما شد، پس بر بام خانه خود رود و دو رکعت نماز بجای آورد

قال الصادق عليه السلام: «هرگاه مشقت و... مانع زیارت شد، بر بام خانه خود رود و دو رکعت نماز بجای آورد و با اشاره بسوی قبر مابر ماسلام فرستد، پس راستی که آن سلام بجا خواهد رسید.»

و با اشاره بسوی قبر ما بر ما سلام فرستد، پس براستی که آن سلام بجا خواهد رسید.

در زیارت اباعبدالله الحسین علیه السلام نیز چنین نقل شده است:

یکی از یاران امام صادق علیه السلام به نام سُدیر می گوید: روزی امام صادق علیه السلام به من فرمودند: ای سُدیر آیا هر روز قبر امام حسین علیه السلام را زیارت می کنی؟ گفتم: نه فدایت شوم. آقا فرمودند: چقدر ظلم میکنید. در هر ماه چه؟ گفتم: نه. فرمودند: در هر سال چه؟ گفتم: بله. امام فرمودند: ای سُدیر چقدر به حسین علیه السلام جفا می کنید... آیا نباید هر جمعه، پنج مرتبه و یا (حداقل) روزی یک مرتبه قبر حسین علیه السلام را زیارت کنی؟! گفتم: فدای شما شوم. میان ما و قبر حسین علیه السلام فرسنگها راه است! حضرت به من فرمودند:

اصْعَدْ فَوْقَ سَطْحِكَ ثُمَّ اَلْتَفِتْ يَمَنَةً وَيسَرَةً ثُمَّ اَرْفَعْ رَأْسَكَ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ تَخَوَّنْ حَوَالِ الْقَبْرِ فَقُولِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا اَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تُكْتَبُ لَكَ بِذَلِكَ زَوْزَةٌ وَالزَّوْزَةُ حَجَّةٌ وَعُمْرَةٌ قَالَ سُدِيرٌ فَرَجَّاهُ فَعَلْتُ ذَلِكَ فِي الشَّهْرِ أَكْثَرَ مِنْ عِشْرِينَ مَرَّةً؛

به بالای بام خانهات برو سپس به سمت راست و چپ خود بنگر سپس سرت را رو به آسمان بگیر سپس به سمت و سوی قبر حسین (علیه السلام) ملتفت شو و

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم: «اگر نتوانستید به زیارت آید از همان مکان دور
سلام فرستید؛ زیرا سلامتان مطمئناً به من خواهد رسید.»

بگو: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ»
پس به این ترتیب برای تو زیارت حضوری نوشته می شود
و هر زیارتی ثواب یک حج و یک عمره را دارد. سدید
میگوید: گاهی بیش از ۲۰ مرتبه اینچنین زیارت
می کردم.

فصل دوم؛ زائر و حماسه اربعین

امام حسن عسکری علیه السلام می فرمایند: «عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ: صَلَوَاتُ إِحْدِي وَخَمْسِينَ وَزِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ وَالتَّخَتُّمُ بِالْيَمِينِ وَتَعْفِيرُ الْجَبِينِ وَالْجَهْرُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛ مومن پنج علامت دارد: پنجاه و یک رکعت نماز [در شبانه روز]، زیارت اربعین، انگشت در دست راست کردن، پیشانی بر خاک گذاشتن و «بسم الله الرحمن الرحيم» را بلند گفتن.^۱

الف) درس های خاصّ زیارت اربعین

۱. زنده نگاه داشتن نام و مرام حسین

«کربلا در کربلا می ماند اگر زینب نبود»^۱ این چند کلمه در خود دنیایی از حقایق را دارد. زینب کبری علیها السلام به امامت حضرت زین العابدین علیه السلام پیژواک حق خواهی اباعبدالله الحسین علیه السلام شد. مجاهدتی که اگر نمی بود، قیام آن امام همام نیز تاکنون به دست فراموشی سپرده می شد و یا آنکه در سایه ی تحریفات مختلف، برداشت های سوئی از آن می شد که همگی عکس خواسته و اهداف امام حسین علیه السلام هستند.

چه بسیار از اولیای الهی که جان خود را در راه قیامشان تسلیم حضرت حق نمودند، اما به خاطر نداشتن عُنصری همانند زینب کبری علیها السلام خودشان و قیامشان به فراموشی سپرده شدند. از همین رو چنانچه بگوییم: «اگر مجاهدت سید سجاد علیه السلام و عمه سادات حضرت زینب علیها السلام نبود، خون اباعبدالله علیه السلام به هدر می رفت» اغراق نکرده ایم.

۱. «سرّی در نینوا می ماند اگر زینب نبود/ کربلا در کربلا می ماند اگر زینب نبود» شعر از قادر طهماسبی

قال الحسين عليه السلام: «مِثْلِي لَا يَأْتِي بِمِثْلِهِ؛ مَنْ دَمَنَ، بِأَكْسَى مِثْلِي يَزِيدُ

يَعْتَنِي كُنْد.» (لَهْفُ سَيِّدِ بْنِ طَاوُوسٍ، ص ۳۳)

آن کسی که دشمن را ناکام گذاشت، حضرت زینب علیها السلام بود. لذا در کاخ ستم بر سر طاغوتی چون یزید پلید چنین بانگ برآورد که: «فَكَيْدُكَ وَاسْعَ سَعْيِكَ وَنَاصِبَ جُهْدِكَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا تَمَحُوزُ كِرْنَاوًا لَا تُمِيتُ وَحَيَاتًا؛ هر کید و مکر، و هر سعی و تلاش که داری به کار بند، سوگند به خدای که هرگز نمی‌توانی، یاد و نام ما را محو و وحی ما را بمیرانی»^۱ بنابراین اندوخته‌های خود از نهضت حسینی علیهم السلام را مرهون اربعین زینب کبری علیها السلام هستیم. رهبر معظم انقلاب (مَظَلَّة) در این باره می‌فرماید:

«اهمیت اربعین از کجاست؟ صرف اینکه چهل روز از شهادت شهید می‌گذرد چه خصوصیتی دارد؟ اربعین خصوصیتش به‌خاطر این است که در اربعین حسینی یاد شهادت حسین زنده شد و این چیز بسیار مهمی است.

شما فرض کنید اگر این شهادت عظیم در تاریخ اتفاق می‌افتاد، یعنی حسین بن علی و بقیه شهیدان در کربلا شهید می‌شدند، اما بنی‌امیه موفق می‌شدند همان طور که خود حسین را و یاران عزیزش را از صحنه روزگار برافکندند و جسم پاکشان را در زیر خاک پنهان کردند، یاد آن‌ها را هم از خاطره نسل بشر در آن روز و روزهای

امام خمینی (ره): «هر مکتبی تا پایش سینه زن نباشد، تا پایش گریه کن نباشد، تا پایش توی سرو

سینه زن نباشد، حفظ نمی شود.» (صحیفه امام، ج ۸، ص ۵۲۷)

بعد محو کنند، ببینید در این صورت آیا این شهادت
فایده‌ای برای عالم اسلام داشت؟... آیا این خاطره چه
اثری و چه نقشی می‌توانست در رشد و سازندگی و هدایت
و برانگیزاندگی ملت‌ها و اجتماعات و تاریخ بگذارد؟
می‌بینید، هیچ اثری نداشت.

بله، حسین که شهید می‌شد خود او به اعلیٰ علین
رضوان خدا می‌رسید؛ شهیدانی که کسی نفهمید و در
غربت، در سکوت، در خاموشی شهید شدند، به اجر
خودشان در آخرت رسیدند؛ روح آن‌ها فتوح و گشایش را
در درگاه رحمت الهی به دست آورد؛ اما آیا چقدر درس
شدند؟ چقدر اسوه شدند؟ درس، آن شهیدی می‌شود که
شهادت او و مظلومیت او را نسل‌های معاصر و آینده‌او
بدانند و بشنوند. درس و اسوه آن شهیدی می‌شود که
خون او بجوشد و در تاریخ سرازیر بشود... شهادت بدون
خاطره، بدون یاد، بدون جوشش خون شهید، اثر خودش
را نمی‌بخشد و اربعین آن روزی است که برافراشته شدن
پرچم پیام شهادت کربلا در آن روز آغاز شد و روز
بازماندگان شهداست.^۱

۱. بیانات در جمع برادران ارتش و سپاه، ۲۰ آبان ۱۳۶۳.

امام خامنه‌ای «ما ظله»: «عبرت‌گیری از عاشورا این است که نگذاریم روح انقلاب در

جامعه منزوی و فرزند انقلاب گوشه گیر شود.» (۱۳۸۱/۰۴/۲۲)

اساساً اهمیت اربعین در آن است که در این روز، با تدبیر الهی خاندان پیامبر (علیهم‌السلام) یاد نهضت حسینی برای همیشه جاودانه شد و این کار پایه‌گذاری گردید. اگر بازماندگان شهدا و صاحبان اصلی، در حوادث گوناگون از قبیل شهادت حسین بن علی (علیه‌السلام) در عاشورا، به حفظ یاد و آثار شهادت کمر نبندند، نسل‌های بعد، از دست‌آورد شهادت استفاده زیادی نخواهند برد... ما هستیم که با تصمیم درست و بجا، می‌توانیم یاد شهدا و خاطره و فلسفه شهادت را احیا کنیم و زنده نگه داریم... درسی که اربعین به ما می‌دهد، این است که باید یاد حقیقت و خاطره شهادت را در مقابل طوفان تبلیغات دشمن زنده نگه داشت^۱).

اربعین؛ عاشورانی دوباره

۲. موضع روشن در برابر دشمن داشتن

(استکبارستیزی و آشتی ناپذیری)

تصدیق ایمانمان از سوی خداوند و رستگار شدنمان، بستگی دارد به رویگردانی ما از غیر او. در بسیاری از جملات صادر شده بر وحدانیت خداوند، مانند «لا اله الا

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با قشرهای مختلف مردم،

حضرت ابوالفضل العباس خطاب به شمر: «لَعَنَكَ اللَّهُ وَلَعَنَ مَا جِئْتَ بِهِ مِنْ أَمَانِكَ هَذَا يَا عَدُوَّ اللَّهِ:

لَعَنَتِ خِدَابِرَتُو وَاِمَانُ نَامِهَاتِ اِي دَشْمَنِ خُدا.» (الفوح این لعنتم، ج ۵، ص ۹۴)

اللَّهُ»، نفی طاغوت مقدم بر شهادت به وحدانیت است که این نکته در نوع خود جالب توجه است. قرآن کریم می فرماید: «فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا؛ پس هر که به طاغوت کفر ورزد و به خدا ایمان آورد، به یقین، به دستاویزی استوار چنگ زده که آن را گسستن نیست.»^۱

اهمیت این موضوع در آنجا آشکار می شود که عالم از ابتدای پیدایش تا کنون، صحنه ی نزاع و کشمکش میان حق و باطل بوده است و هر کدام از طرفین ماجرا، طرفدارانی را به خود اختصاص داده اند. از همین رو، بر پیروان حق لازم است که مرزبندی خود با اهل باطل را حفظ و بر موضع خویش ثبات قدم داشته باشند؛ زیرا این دو موضع قابل جمع با هم نیستند و اصطلاحاً نمی توان در نماز به امام علی علیه السلام اقتدا نموده و بر سر سفره معاویه سورچرانی کرد. در زیارت اربعین خطاب به وجود مقدس اباعبدالله علیه السلام می گوئیم: «فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ؛ کسی که با شماست، پس با شماست و نه با دشمن شما!»^۲

۱. بقره، ۲۵۶ (معروف به الكرسي).

۲. زیارت اربعین؛ تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶ ص ۱۱۴.

قال امير المؤمنين عليه السلام: «كونوا للظالم خصما وللمظلوم عوناً.»

«دشمن ظالم ویاور مظلوم باشید.» (نهج البلاغه، نامه‌ی ۴۷)

این حکایت از آن دارد که انسان در آن واحد یا بر سبیل حق است و یا بر موضع باطل و حالت سومی ندارد. در زیارت جامع اهل بیت (علیهم السلام) مشهور به زیارت جامعه کبیره می‌خوانیم: «أَشْهَدُ اللَّهَ وَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَبِمَا أَتَيْتُمْ بِهِ كَافِرٌ بَعْدُكُمْ وَبِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَبِضَلَالَةِ مَنْ خَالَفَكُمْ مَوَالٍ لَكُمْ وَلَا وَلِيَّائِكُمْ مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكُمْ وَمُعَادٍ لَهُمْ وَسَيِّئٌ لِمَنْ سَأَلَكُمْ وَحَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ مُطِيعٌ لَكُمْ... فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ أَمْتُ بِكُمْ... بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَمِنْ الْجَبِّ وَالطَّاغُوتِ وَالشَّيَاطِينِ وَحَزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ... وَمِنْ كُلِّ وَلِيَّةٍ دُونَكُمْ وَكُلِّ مُطَاعٍ سِوَاكُمْ وَمِنَ الْأَيْمَةِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ؛

خدا و شما را گواه می‌گیرم که من به شما و آنچه شما به آن ایمان دارید ایمان دارم. دشمن دشمنانتان و منکر آنچه شما منکر آنید هستم، به جایگاه شما و به گمراهی مخالفانتان بصیرم، دوست شما و دوستانتانم، نسبت به دشمنان شما غضبناکم و دشمنشان هستم. کسی که با شما در سلم و صلح است من هم با او چنین هستم و سر جنگ دارم با کسی که با شما سر جنگ دارد. هرچه را شما حق بدانید حق می‌دانم و هرچه را شما باطل

امام خامنه‌ای: «باید معیار برای پذیرش یک حاکم و یک مسئول بالا و بالای نظام، این

چیزها باشد: مبارزه‌ی با ظلم، کنار نیامدن با ظالم» (۱۳۸۱/۰۱/۰۹)

بشناسید باطل می‌شناسم... پس [وقتی] با شمایم، با شمایم، نه با دشمن شما. به شما ایمان آوردم... بیزار و متنفرم از دشمنانتان و از جبت و طاغوت و از شیاطین و حزبشان که درباره‌ی شما ستم کردند... و همچنین بیزارم از هر معتمدی غیر شما و از هر فرمانروایی به جز شما و نیز از پیشوایان و سرسلسله‌هایی که به دوزخ دعوت می‌کنند.»^۱

همانطور که از این کلمات پیداست، این انزجار و مرزبندی "الی الابد" ادامه دارد و در آن توقفی نیست. چه اینکه الگوی همه‌ی حق‌خواهان امام حسین علیه السلام است که با شنیدن خلافت یزید بن معاویه فرمودند: «مِثْلِي لَا يَبَايِعُ مِثْلَهُ؛ همچو منی با همچو یزیدی بیعت نمی‌کند!»^۲

اگرچه در طول زمان‌ها مصادیق طاغوت‌ها و استکبارها عوض می‌شوند، اما آنچه ثابت و غیر قابل تغییر است، روش برخورد با آنهاست. چنانچه مقام معظم رهبری دامنه العالی فرموده‌اند: «ما داعیه‌ی محو نظام سلطه را داریم؛ یعنی رابطه‌ی سلطه‌گری: سلطه‌گر و سلطه‌پذیر»^۳.

۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۷۶ تا ۲۷۵.

۲. بحار الأنوار، ج ۴۴، ص ۳۲۵.

۳. (۱۳۸۹/۰۴/۰۲) بیانات در دیدار اعضای بسیجی هیئت علمی دانشگاه‌ها

امام خامنه‌ای «مدظله»: «یکی از اصول، «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ» است. مابادشمنان، با استکبار سرِ آشتی نداریم و با برادران مسلمان بنای بر دشمنی و عداوت نداریم.» (۱۳۹۴/۰۵/۲۶)

ما با دشمنان، با استکبار سرِ آشتی نداریم و با برادران مسلمان بنای بر دشمنی و عداوت نداریم؛ بنای بر دوستی و رفاقت و برادری داریم؛ چون معتقدیم باید «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ وَرُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ»^۱ بود؛ این درس امام بزرگوار ما است؛ این خط مسلم جمهوری اسلامی است... مسئله، مسئله‌ی اصول اسلام است: «كُونُوا لِلظَّالِمِ خَصَمًا وَلَا تَمْظُلُوهُ عَوْنًا»^۲ این دستور اسلام است. این راه ما است؛ این خط ما است»^۳. بنابراین شناخت یزید و شمر زمان نیز لازم است.

۳. صدق در نیت و ثبات قدم تا محو نظام سلطه
با روشن شدن مرزبندی‌ها و آشتی ناپذیری ما با دشمن، سوال این است که با دشمن عنود که قدم به قدم و سنگر به سنگر در حال پیش آمدن است چه باید کرد؟ دشمنی که اختلاف ذاتی با ما دارد و تنها خواسته‌اش یا نابودی ماست و یا تبعیت محض داشتن از او. چنانچه در قرآن می‌خوانیم: «وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ

۱. فتح، آیه ۲۹

۲. «دشمن ظالم و یاور مظلوم باشید.»، نهج البلاغه، نامه‌ی ۴۷

۳. امام خامنه‌ای ۱۳۹۴/۰۵/۲۶

در زیارت عاشورای خوانیم: «يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سَلَّمْتُ لِمَنْ سَلَّمَكُمْ وَخَرَبْتُ لِمَنْ خَارَبَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ! مَنْ تَابَ قِيَامَتُ بَادٍ وَتَنْتَدَرُ دَرِيْسُهُ وَدُوسَتِي وَبَادِشْمَانَتُ دَرِجَنُگْ هَسْتُمْ.»

مِلَّتَهُمْ؛ یهود و نصاری هرگز از تو راضی نمی شوند مگر آنکه از ایشان تبعیت کنی»^۱

در مقابل چنین دشمنی چگونه باید رفتار کرد؟ پاسخ را از قرآن می یابیم. خداوند متعال به پیامبرش چنین دستور می دهد: «فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ... وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصِرُونَ؛ پس همانگونه که فرمان یافته ای مقاومت کن و نیز همراهت (مقاومت کنند). ... به ستمگران تمایل نداشته و تکیه نکنید؛ زیرا آتش (جهنم) شما را در بر گرفته و از جانب خداوند یاری نخواهید شد.»^۲

ثبات قدم و برنگشتن از نیت الهی آرزویی است که زائر اباعبدالله علیه السلام آن را از خداوند استدعا می نماید. آنجا که در بخشی از زیارت آن حضرت می خواند: «فَأَسْأَلُ اللَّهَ... أَنْ يُثَبِّتَ لِي عِنْدَكَ كُمْ قَدَمَ صِدْقٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ پس، از خدا می خواهم... که مرا نزد شما در دنیا و آخرت ثابت قدم نگاه دارد.»^۳

۱. بقره، آیه ۱۲۰

۲. هود، آیات ۱۱۲ و ۱۱۳

۳. زیارت عاشورای معروفه، مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی،

قال الحسين عليه السلام: فرزندم علی سجد! به خدا سوگند خون من از جوشش

نخواهد ایستاد تا آنکه خداوند مهدی را مبعوث نماید. «(بحار الأنوار، ج ۳۵، ص ۲۹۹)

و نیز در بخش دیگر می خواند: «اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي سَفَاعَةَ
الْحُسَيْنِ يَوْمَ الْوُرُودِ وَ ثَبَّتْ لِي قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَكَ مَعَ الْحُسَيْنِ وَ
أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ؛ خداوند، شفاعت امام حسین را در روز
قیامت نصیب من بگردان و مرا همراه با آن حضرت و
یارانش در نزد خودت ثابت قدم نگاه دار.»^۱

چنین نیست که ثبات قدم در راه خدا و برای مبارزه
با طواغیت، مخصوص زمانی باشد. بلکه تا کفر، کفر
است و نزاع حق و باطل وجود دارد، به این ویژگی محتاج
هستیم؛ یعنی تا روز قیامت. در زیارت عاشورا چنین
می خوانیم: «يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سَلَمْتُ لِمَنْ سَأَلْتَهُمْ وَ حَرَبْتُ لِمَنْ
حَارَبَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛ یا ابا عبد الله من تا به قیامت با
دوستانت در سلم و دوستی و با دشمنانت در جنگ
هستم.»^۲

فراموش نکنیم که اگر در این زمینه کوتاهی نماییم،
خداوند بی هیچ تعارفی، مردمانی دیگر را برای مبارزه با
طاغوت جایگزین ما خواهد نمود. چنانچه در قرآن به این
امر تذکر داده شده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ
عَنْ دِينِهِ فَمَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى

۱. زیارت عاشورای معروفه، مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی،

۲. زیارت عاشورای معروفه، مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی.

الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةً عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةً لَائِمَةً ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، هر کس از شما از دین خود برگردد، به زودی خدا گروهی [دیگر] را می‌آورد که آنان را دوست می‌دارد و آنان [نیز] او را دوست دارند. [اینان] با مؤمنان، فروتن [و] بر کافران سرفرازند. در راه خدا جهاد می‌کنند و از سرزنش هیچ ملامت‌گری نمی‌ترسند. این فضل خداست. آن را به هر که بخواهد می‌دهد و خدا گشایشگر داناست.»^۱

این هشدار کاملاً جدی است. اعراب زمان پیامبر ﷺ با وجود تذکرات آن حضرت، آن را جدی نگرفتند و خداوند عَلم اسلام را از دست آن‌ها گرفت و به شیعیان ایران داد. اما این هشدار همچنان پابرجاست. اگر ما نیز به آن توجه نکنیم، عَلم اسلام از چنگ ما هم خارج و در جای دیگری مستقر خواهد شد و آنان یاران آخرالزمانی و لیعصر عجل الله فرجه خواهند شد. در روزگار خود، تلنگرهایی در این موضوع را مشاهده می‌کنیم. به طوری که اکنون خط مقدم جنگ با استکبار جهانی، کشورهایی همچون یمن، لبنان و فلسطین (غزه)

قال الحسين عليه السلام: «فَلَيْ لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا سَعَادَةً وَلَا الْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا بَرَمًا؛

همانا من مرگ راسعادت و زندگی با ظالمان را هلاک فی داتم.» (تحف العقول، ص ۲۳۵)

شده‌اند. خداوند با کسی تعارف ندارد و این آیه بارها در طول تاریخ عملیاتی شده است. حماسه‌ی اربعین عرصه‌ی این ثبات قدم و مصداقی بارز برای این آیه از قرآن کریم است: «مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا؛ از میان مؤمنان مردانی‌اند که به عهد خود با خدا وفا کردند و به آن پشت نکردند. پس برخی از آنان به شهادت رسیدند و برخی از آن‌ها در [همین] انتظارند و [هرگز عقیده خود را] تبدیل نکردند.»^۱ بنابراین درس خاص اربعین برای همه‌ی پیروان، داشتن روح استقامت و بازنگشتن از میانه راه است.

۴. خون خواهی و مطالبه حق امام

این آرزوی پیرو حسینی علیه السلام است که به خون خواهی از او، در رکاب حجت بن الحسن علیه السلام قیام نماید. چنانچه در زیارت امام حسین علیه السلام می‌خوانیم: «فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَأَكْرَمَنِي بِكَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِكَ مَعَ إِمَامٍ مَنْصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؛ پس من از خدایی که جایگاه تو را بلند گردانید و مرا به واسطه تو اکرام کرد،

قال الحسين عليه السلام: «والله لو لم يكن في الدنيا ملجأ ولا مأوى ما بيعت بيزيد بن معاوية؛ قسمه خدا اگر در تمام زمین جای امنی برای من نباشد، من اهل بیعت با یزید نیستم.» (استرک سید الشهدا الی الإلهام الجواد ج ۱۷، ص ۱۷۸)

درخواست می‌کنم که مطالبهٔ خونت را روزی ام نماید، در رکاب امام یاری شده از خاندان حضرت محمد ﷺ^۱ و نیز چند سطر بعد می‌خوانیم: «وَأَسْأَلُهُ... أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِ كَرَمِ مَعَ إِمَامٍ مَهْدِيٍّ هُدًى ظَاهِرٍ نَاطِقٍ بِالْحَقِّ مِنْكُمْ؛ و از خدا می‌خواهم که... مطالبهٔ خون شما را روزی من کند، در رکاب امامی هدایت‌کننده از خاندان شما که ظهور نموده و منش و عملش برحق است.»^۲

دو بار تاکید بر این مسئله آن هم در یک زیارت برای چیست؟ واقعیت آن است که امام ما را غریبانه کشته‌اند و هر قلبی که داغدار این مصیبت است، سزاوار است که خود را خون‌خواه ارباب بی‌کفنش بداند. این سخن قرآن است که می‌فرماید: «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا؛ کسی که مظلومانه و به ناحق کشته شود به ولیِّ دم او حق و اختیار [در قصاص] دادیم.»^۳

البته که وارث حقیقی آن ذات مقدسه، امام زمان عجل الله تعالی فرجه است. چنانکه این معنا را امام حسین علیه السلام در آخرین

۱. زیارت عاشورا، مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی.

۲. همان.

۳. اسراء، ۳۳.

امام خمینی (ره): تکلیف ماها را حضرت سیدالشهدا معلوم کرده است؛ در میدان جنگ

از قَلَتِ عدنترسید، از شهادت نترسید. (صحیفه امام، ج ۱۷، ص ۵۵)

لحظات خود به فرزندشان امام سجاد (علیه السلام) متذکر شدند:
 «يَا وَلَدِي يَا عَلِيُّ وَاللَّهِ لَا يَسْكُنُ دَمِي حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ الْمَهْدِيَّ
 فَيَقْتُلَ عَلَى دَمِي مِنَ الْمُنَافِقِينَ الْكَفَرَةَ الْفَسَقَةَ سَبْعِينَ أَلْفًا؛ ای
 فرزندم علی، سوگند به خدا خون من از جوشیدن نخواهد
 ایستاد تا خدای توانا مهدی را برانگیزاند. پس آنگاه
 هفتاد هزار نفر از منافقان کافر مسلک فاسق را به جرم
 خون من خواهد کشت.»^۱

اما همانطور که گذشت، مطالبه‌ی خون امام
 شهیدمان، توفیقی است که آن را در زیارتشان از خداوند
 استدعا داریم. بنابراین، خون‌خواهی و مطالبه‌ی حق نیز
 از جمله انگیزه‌های خاص است که زائر حسینی (علیه السلام)
 باید به آن توجه نماید.

۵. آمادگی برای بذل جان و مال (شهادت طلبی)

پس از این تفصیل، نوبت به امری می‌رسد که اصطلاحاً
 "پاشنه آشیل" بسیاری از مؤمنین است. مسئله‌ای که
 بوته‌ی امتحان همگان است و هر کسی به میزان
 اخلاص عمل و تبتش و نیز مقاومتش در این مسیر،

۱. بحار الأنوار، ج ۴۵، ص ۳۹۹.

قال الحسين عليه السلام: «ای مردم، هر کس از شما که تحمل تیزی شمشیر و ضربت

نیزه‌ها را دارد با ما می‌ماند، والا ما را رها کرده و برگردد.» (بلیغ المودّه، ج ۳، ص ۶۲)

می‌تواند از عهده‌ی آن برآید. یعنی امتحان با مال و جان که این نیز با ایجاد آمادگی در خود از طریق مبارزه با نفس فراهم می‌شود. همان شرطی که امام حسین علیه السلام، برای همراهی خویش گذاشتند: «مَنْ كَانَ بَاذِلًا فَيَنَا مُهْجَتَهُ وَ مُوْطِنًا عَلَى لِقَاءِ اللَّهِ نَفْسَهُ فَيَرْحَلْ مَعَنَا؛ هر کس که آماده بذل جان و ملاقات با خداست، پس با ما بیاید.»^۱

مقام معظم رهبری دام ظلّه نیز در ذیل این روایت می‌فرمایند: «اگر کسی موطن در لقاء لله است... «فليرحل معنا»: باید با حسین راه بیفتد. نمی‌شود توی خانه نشست. نمی‌شود به دنیا و تمتّعات دنیا چسبید... این راه افتادن از درون و از نفس ما، با تهذیب نفس شروع می‌شود و به سطح جامعه و جهان می‌کشد.»^۲

گذشتن از لذایذ دنیا در راه خدا و مقاومت در برابر سختی‌ها، عنصری که در زیارت اربعین از آن چنین یاد می‌کنیم: «بَذَلَ مُهْجَتَهُ فَيْكَ؛ (خداوندا) حسین خون قلب خود را در راهت بذل نمود.»^۳

۱. لیهوف سید بن طاووس، ص ۶۱

۲ (۱۳۷۴ / ۰۳ / ۰۳) بیانات در دیدار روحانیون و وعاظ، در آستانه‌ی ماه محرم

۳. تهذیب الأحکام، تحقیق خراسان، ج ۶ ص ۱۱۳.

این عنصر در زمانه‌ی امام حسین (علیه السلام) کیمیا بود. همان گونه که فرمودند: «إِنَّ النَّاسَ عِبِيدُ الدُّنْيَا وَالدِّينِ لَعُقُ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ يَحُوطُونَهُ مَا دَرَّتْ مَعَايِشُهُمْ فَإِذَا مُحْصُوا بِالْبَلَاءِ قَلَّ الدِّيَانُونَ؛ همانا مردم دنیا پرستند و دین لقلقه‌ی زبانشان است (از حدّ زبانشان فراتر نمی‌رود). تا زمانی که کارشان روبه‌راه شود، دین دارند اما همینکه در بوته آزمایش قرار می‌گیرند، دینداران اندک شوند.»^۱

زمانه‌ی ما نیز از این مسئله مُبَرّا نیست. در هر بُرهه‌ای از زمان، دنیاپرستی اهل حق گریبان‌گیر اسلام و امام جامعه شده است. مقام معظم رهبری (دام‌طَلّه) در این باره می‌فرماید: «وقتی خواص طرفدار حق... از ترس جان، از ترس تحلیل و تقلیل مال، از ترس حذف مقام و پست، از ترس منفور شدن و از ترس تنها ماندن، حاضر می‌شوند حاکمیت باطل را قبول کنند و در مقابل باطل نمی‌ایستند و از حق طرف‌داری نمی‌کنند... آن‌گاه

امام خامنه‌ای: «باید راه یقین را، راه افتادن از درون و از نفس ما، با تهذیب نفس شروع می‌شود

و به سطح جامعه و جهان می‌گردد.» (۱۳۷۴/۰۳/۰۲)

در جهان اسلام فاجعه با شهادت حسین بن علی
علیه السلام - با آن وضع - آغاز می‌شود.»^۱

آری، عدم آمادگی در این زمینه، گاه ممکن است تا
این حد فاجعه به بار بیاورد. چنین ترس‌هایی حاصل پایین
بودن سطح تقواست و بر عکس آن، شجاعت و دل در
گرو دنیا نداشتن، نشان از اوج تقوای شخص دارد. اگر
پیروان حق این امر را برای خود فراهم می‌ساختند،
هرآینه پیروزی نصیب جبهه‌ی حق می‌شد و امامان
شیعه (علیهم السلام) یکی پس از دیگری راهی مَسْلَخ شهادت
نمی‌شدند. لذا امام حسین (علیه السلام) از مردم چنین درخواست
می‌نماید که: «أَيُّهَا النَّاسُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَصْبِرُ عَلَى حَدِّ
السَّيْفِ وَطَعَنَ الْأَسِنَّةَ فَلْيَقُمْ مَعَنَا وَالْأُفْلَاحُ لَنَا بِفَرْقِ عَنَّا؛ ای
مردم، هر کس از شما که تحمل تیزی شمشیر و ضربت
نیزه‌ها را دارد با ما بماند، والا ما را رها کرده و بر گردد.»^۲

۱ (۱۳۷۵/۰۳/۲۰) بیانات در جمع فرماندهان لشکر ۲۷ محمد رسول

الله (ص)

۲ . منابع المودّه، ج ۳، ص ۶۲

امام خمینی ره: «بیرقهای خونین عاشورا به علامت حلول روز انتقام مظلوم از ظالم،

هرچه بیشتر افرشته شود.» (صحیفه امام، ج ۵، ص ۷۶)

در واقع شهادت طلبی لازمه‌ی طی نمودن مسیر
حسینی علیه السلام است که باید آن را در خود ایجاد کرد. با تقوا
و تهذیب نفس.

قال الحسين عليه السلام: «هرکس که آمده بِنل جان و ملاقت با خداست،

فَلْيُرَحَّلْ مَعَنَا؛ پس بامایید.» (لُوف سید بن طاووس، ص ۶۱)

ب) پدیده پیاده روی اربعین

۱. فضیلت پیاده روی برای زیارت ابا عبد الله علیه السلام

در این باره روایات بسیاری وارده شده که به عنوان نمونه به یک مورد آن اشاره می شود: امام صادق علیه السلام می فرماید: «مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ مَا شِئَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ وَبِكُلِّ قَدَمٍ يَرْفَعُهَا وَيَضَعُهَا عِتْقَ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ؛ هرکسی پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام برود، به هر قدمی که می گذارد و به هر قدمی که برمی دارد، خداوند عالم پاداش آزاد کردن یک بنده از فرزندان اسماعیل علیه السلام را به او می دهد.»^۱

۲. ویژگی ها و ابعاد پیاده روی اربعین

۲-۱. شعائر الله

قرآن می فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ؛ ای کسانی که ایمان آورده اید، حرمت نشانه های خدا را نگاه دارید و تعدی نکنید.»^۲ و با بیانی متفاوت در آیه دیگر چنین می فرماید: «مَنْ يُعْظِمَ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ

۱. کامل الزیارات، ابن قولویه، ص ۱۳۴، ح ۹

۲. مائده، ۲.

تَقْوَى الْقُلُوب؛ کسی که حرمت شعائر الهی را نگاه دارد، چنین اقدامی نشان از پاکی دل دارد.^۱

حال با توجه به اینکه زیارت امام حسین و سایر اهل بیت از روی تقرب به خدای متعال صورت می گیرد، قاعدتاً این امر نیز جزو شعائر الهی محسوب می شود که از جمله آن، زیارت اربعین و پیاده روی اربعین است. چنانچه رهبر معظم انقلاب (امام عظمی) در این باره می فرمایند: «این روزها، روزهای نزدیک به اربعین است. پدیده بی نظیر و بی سابقه ای هم در این سال های اخیر به وجود آمده و آن، پیاده روی میان نجف و کربلا یا بعضی از شهرهای دورتر از نجف تا کربلا است؛ بعضی از بصره، بعضی از مرز، بعضی از شهرهای دیگر، پیاده راه می افتند و حرکت می کنند. این حرکت، حرکت عشق و ایمان است... این کسانی که این راه را طی کردند و این حرکت عاشقانه را و مؤمنانه را دارند انجام می دهند، واقعاً دارند حسنه ای را انجام می دهند. این یک شعار بزرگ است؛ «لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ». این بلاشک جزو شعائر الله است.^۲

۱. حج، ۳۲.

۲. بیانات در ابتدای درس خارج فقه درباره پیاده روی اربعین، ۹ آذر ۱۳۹۴.

«ان الدعی بن الدعی قَدْ رَکَزَ بَیْنَ اَنتَیْنِ بَیْنَ السِّلَهِ وَالذِّلَهِ، وَهَیْهَاتَ مِنَ الذِّلَّةِ؛ اَکَابَ اَیْشِدَ کِه زَنَازَدَمی فِرَزَن دَر نَازادَه
مِر اَیْن دُو چِیز مَخِر نَموده سَت: جَنگ و شَمشیر و یَا نَلت و خَواری و حَلَاکَه مَن تَن یَه نَلت و خَواری دَهَم.» (لِیو ف، ص ۹۷)

این هم یکی از حوادث بسیار برجسته‌ای است که خدای متعال منت گذاشته بر ما و این حادثه را برای ما خلق کرده است؛ این شد یک نماد. همیشه اربعین پیاده‌روی بود؛ اما این حرکت عظیم که یک نماد بسیار زیبا و پرشکوهی از حضور پیروان اهل بیت و علاقه‌مندان به اهل بیت هست، این نبود. ما این را نداشتیم. این را خدای متعال در اختیار ما گذاشت. خدا را بایستی شاکر باشیم.^۱»

۲-۲. تجلی وحدت اسلامی

اربعین مصداق حقیقی این آیه از قرآن کریم است:
«وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا؛ و همگی به
ریسمان خدا چنگ زنید و پراکنده نشوید»^۲ پدیده‌ای که باعث شده همه زائران با کنار گذاردن عصیت‌های قومی و مذهبی، دوشادوش یکدیگر زائر کوی حسین علیه السلام شوند.

مقام معظم رهبری دام ظلّه در این باره می‌فرمایند:
«امروز به وحدت احتیاج داریم. اگر ملت‌های کشورهای

۱. بیانات در درس خارج فقه، ۱۵ آبان ۱۳۹۶.

۲. آل عمران، ۱۰۳.

امام خامنه‌ای: «کربلا مثالی است برای اینکه در مقابل عظمت دشمن، انسان نباید دچار تردید شود... نترسیدن از خصم و تن دادن به مبارزه با دشمن مسلط.» (۱۳۷۱/۴/۱۰)

اسلامی در همه این منطقه وسیع که يك کسر بسیار بزرگی از جمعیت دنیا را تشکیل می‌دهند، نه در جزئیات [بلکه] در جهت‌گیری‌های کلی با یکدیگر همراه باشند، دنیای اسلام به اوج ترقی و تعالی خواهد رسید...

من همین جا مناسب می‌دانم و لازم می‌دانم به مناسبت یاد از آن اجتماع عظیم، از دولت عراق، ملت عراق، عشایر عراق که در این آزمون بسیار مهم فداکاری کردند، خدمت کردند، گرم و بزرگواری نشان دادند، تشکر کنم. حادثه عجیبی بود حادثه امسال اربعین کربلا. این راه را دشمنان اسلام و دشمنان اهل بیت به خیال خود مسدود کرده بودند. ببینید چه حرکت عظیمی اتفاق افتاد! وقتی حتی جسم‌ها در کنار هم قرار می‌گیرد، این جور انعکاس پیدا می‌کند.

اگر ما باهم باشیم، کشورهای اسلامی، ملت‌های مسلمان، سنی و شیعه و فرق مختلف تسنن و تشیع، با یکدیگر دل‌هایشان صاف باشد، نسبت به یکدیگر سوءظن نداشته باشند، سوءنیت نداشته باشند، به یکدیگر اهانت نکنند، ببینید در دنیا چه اتفاقی خواهد افتاد؛ چه عزتی برای اسلام درست خواهد شد! وحدت؛ وحدت... آن تشیعی که ارتباط به ام‌ای شش انگلیس

در زیارت اربعین: خدایا من شهادت و دهم که حسین... خون قلبش را در راه تو داد تا بندگانت از

نادان و سرگردان در گمراهی نجات دهد» (بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۳۳)

داشته باشد، آن تسنی که مزدور سی‌ای ای آمریکا باشد، نه آن شیعه است، نه آن سنی است؛ هر دو ضد اسلام‌اند.»^۱

۳-۲. مایه عظمت امت اسلامی

این اجتماع عظیم و این گردهمایی چندین میلیونی موجب عزت مسلمانان نزد بیگانگان می‌شود. این نیز بُعدی از ابعاد و ویژگی‌های این اجتماع مقدس است.

رهبر معظم انقلاب «اَمَّ ظَلَّةً» می‌فرماید: «[اینکه مسلمانان] در مسائل کلی کنار هم دیده بشوند، همین دیده‌شدن در کنار هم تأثیر دارد. اینکه رؤسای کشورهای اسلامی یا روشن‌فکران کشورهای اسلامی علیه یکدیگر حرف بزنند، ولو فقط حرف باشد، دشمن را جری می‌کند؛ به دشمن امید می‌دهد؛ همچنان که واقعیت امروز، همین است. همین قدر که ما ولو در اظهاراتمان کنار یکدیگر قرار بگیریم، عظمت می‌بخشد به دنیای اسلام؛ عظمت می‌بخشد به شخصیت امت اسلامی. هر جا نمونه‌هایی از این اجتماع [اربعین] را ما مشاهده کردیم،

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی ۱۹ دی ۱۳۹۳.

قال الحسين عليه السلام «بمخدا قسم يار انما را آزمودم و جز محکمی،
صلاحت و غرنگی در آتان نیافتم.»

ولو تن‌ها، جسم‌ها در کنار هم قرار گرفتند، دیدیم
انعکاس آن در دنیا مایه شرف و آبروی اسلام و مسلمین
شد؛ مایه آبروی پیغمبر شد...

امسال شما ملاحظه کردید در اربعین حسینی
میلیون‌ها انسان در کنار هم قرار گرفتند؛ خود این حرکت
عظیم يك جمعی از مسلمان‌ها - البته مخصوص شیعه
نبود، سنی‌ها هم بودند - که در دنیا انعکاس پیدا کرد،
تعظیم کردند؛ تجلیل کردند؛ آن را بزرگ‌ترین گردهمایی
عالم به حساب آوردند؛ چه کسانی؟ آن‌هایی که دارند
مسائل اسلامی را رصد می‌کنند.»^۱

۴-۲. نماد رویش جوان مؤمن انقلابی

پیاده‌روی اربعین عرصه ظهور جوانان انقلابی است که
برای دفاع از امام برحق، مشتاق مبارزه با دشمن بوده و
در این راه، شهادت را از خدا آرزو دارند. جوانانی که شور
انقلابی در دل دارند؛ زیرا با انگیزه‌های حسینی قدم در
راه برپایی اربعین و پیاده‌روی آن نهادند.

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست
و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی ۱۹ دی ۱۳۹۳.

قال الحسين عليه السلام: «خدایا تو آگاهی که نهضت ما... برای نمایان ساختن آثار دینت و اصلاح بلادت بود تا بندگان ستمدیده‌ات آسوده خاطر گردند.» (نصف القول ص ۲۳۹)

مقام معظم رهبری «اَمَّ ظَلَمَ» می‌فرمایند: «عزیزان من، جوان کشور ما امیدبخش است؛ محیط جوانی در کشور ما امیدبخش است... وقتی که نگاه می‌کنم به محیط جوانی کشور، از خدای متعال سپاسگزاری می‌کنم. با این همه عوامل انحراف، با این همه انگیزه، با این جبهه وسیع دشمنی و تمرکز روی جوان‌ها، ما یک مجموعه بزرگ جوان داریم که مؤمن‌اند، متدین‌اند، انقلابی‌اند... این چیز خیلی مهمی است.

عده‌ای اهل قرآن‌اند، عده‌ای اهل اعتکاف‌اند، عده‌ای اهل پیاده‌روی اربعین‌اند، عده‌ای اهل ایستادگی در میدان‌های انقلاب و در مظاهر انقلاب‌اند. این خیلی با عظمت است.^۱

این راه‌پیمایی را می‌بینید؟ این حرکت عظیم میلیونی بین نجف و کربلا را، بین نجف و امام حسین را مشاهده می‌کنید؟ این شور و شوق را می‌بینید؟ این حرکت را می‌بینید؟ این حرکت آن وقتی که لازم باشد با خطر همراه بشود، باز هم این شور و شوق در ملت ما، در مردم ما، در

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان سراسر کشور، ۱۳۹۵/۰۲/۰۱.

جوان‌های ما وجود دارد. این را باید نگه داشت؛ این آن چیزی است که ضامن بقای این کشور است^۱».

۵-۲. خودجوش، مردمی و برآمده از عشق و ایمان
این حرکت عظیم و این پدیده بی‌بدیل، نه یک حرکت حکومتی و سازمان‌یافته، بلکه حرکتی مردمی و خودجوش و برآمده از عشق و ایمان مردم به خدای لاشریک است. کدامین تبلیغات موجب چنین گردهمایی شده؟ این جمعیت عظیم با چه وعده‌ای پا به این میدان نهاده‌اند؟

رهبر معظم انقلاب «إمام‌ظَلَّة» می‌فرماید: «این راه‌پیمایی عظیم و باشکوه... حقیقتاً یک پدیده عظیم تاریخی است... معمولاً در این جور پدیده‌هایی که انسان مشاهده می‌کند که تبلیغاتی برای آن انجام نگرفته، لیکن ناگهان یک پدیده‌ای در محیط دید انسان بروز می‌کند، دست‌خدايي مشهودتر از همه‌جاى ديگر است...»

شما ببینید برای اینکه ده‌هزار نفر، پنجاه‌هزار نفر را یک جا جمع کنند، چقدر تلاش تبلیغاتی در دنیا انجام می‌گیرد، آخرش هم نمی‌شود. اینجا با وجود موانع

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مردم اصفهان، ۲۶/۰۸/۱۳۹۵.

قال الحسين عليه السلام: «اگر بر آزارش کی بودید و در راه خدا تحمل به خرج دادید

امور خدا باشما، به دست شما در می آمد.» (تحف العقول ص ۲۳۸)

فراوان، از ایران فقط دومیلیون نفر برای پیاده روی هشتاد کیلومتری - برای پیاده روی، نه برای لذت بردن و در هتل لمیدن - بلند می شوند می روند کربلا؛ چند برابر آن [هم] از خود عراق و از مناطق دیگر. این یک حادثه الهی است، این یک پدیده الهی است؛ این نشان دهنده این است که این راه، راه عشق است؛ منتها نه عشق مجنونانه، عشق همراه بصیرت؛ مثل عشق اولیا به خدا... بنابراین کار، کار بزرگی است؛ پدیده، پدیده عظیمی است... حادثه، حادثه فوق العاده مهمی است.^۱

این حرکت، حرکت عشق و ایمان است... این کسانی که این راه را طی کردند و این حرکت عاشقانه را و مؤمنانه را دارند انجام می دهند، واقعاً دارند حسنه ای را انجام می دهند... هم در آن ایمان و اعتقاد قلبی و باورهای راستین، تحریک کننده و عمل کننده است، هم عشق و محبت. تفکر اهل بیت و تفکر شیعی همین جور است؛ ترکیبی است از عقل و عاطفه، ترکیبی است از ایمان و عشق؛ ترکیب این دو. این آن چیزی است که در سایر فرق اسلامی، خلاص آن محسوس است؛ سعی هم

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار بسیجیان، ۱۳۹۵/۰۹/۰۳.

قال الحسين عليه السلام: «اگر شما ما را یاری نکنید و به ما حق ندهید، ظالمین بر شما قدرت یافته و بر خاموش کردن نور پیامبرتان خواهند پرداخت.» (تحف العقول، ص ۱۳۸)

می‌کنند گاهی به یک نحوی این خلأ را پُر کنند، [اما] نمی‌شود... این زیارت ائمه (علیهم‌السلام)، این معاشقه معنوی با این بزرگواران، این زیارت‌های سرشار از مفاهیم عالی و ممتاز که در اختیار ماست.^۱

۶-۲. نشان دهنده اوج گرفتن تفکر جهاد و شهادت چه بسیار زائران ایرانی، عراقی و... که در حین زیارت مورد حملات انتحاری تکفیری‌ها قرار گرفته و شربت شهادت نوشیدند. با وجود این خطرات و تهدید دشمنان و نیز فشارهای گوناگون اقتصادی و معیشتی خصوصاً در سال‌های اخیر، اما باز هم شاهد حضور گسترده مردمی در پیاده‌روی اربعین هستیم. این نشان از چیزی است؟ مگر ممکن است انسان، جانی را که قابل بازگشت نیست یا بدنی که در صورت جانبازی و معلولیت، دیگر قابل ترمیم و صحت یافتن نیست، با دست خود به مسلخ ببرد، آن‌هم به بهانه زیارت؟! وقتی از زوَار می‌پرسی که «چرا آمدی؟ مگر خبر از تهدیدها نداری؟» ترجیع‌بند سخنانشان این است: «ما برای امام حسین جانمان را

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در ابتدای درس خارج فقه درباره پیاده‌روی اربعین، ۱۳۹۴/۰۹/۰۹.

قال الحسين عليه السلام: اگر از قیام به حقوق الهی کوتاهی ورزید

حق امامان را خوار شمرده‌اید.» (تحف العقول، ص ۲۳۸)

هم می‌دهیم... ما آمدیم بگوییم اگر آن روز نبودیم تو را یاری کنیم، امروز آمده‌ایم برای یاری تو... به کوری چشم تکفیری‌ها ما به زیارت می‌آییم... دشمنان هیچ غلطی نمی‌توانند بکنند.»

همه این‌ها نشان از نشر افکار حسینی علیه السلام در میان مردم جهان دارد؛ اینکه در برابر دشمن نباید ترسید؛ اینکه باید آماده جهاد با دشمنان بود و در این راه از مرگ نهراسید و بلکه شهادت طلب بود. مقام معظم رهبری دام ظلّه می‌فرمایند: «الحمد لله این فکر مبارزه و مجاهدت، با همین شهادت‌ها و با همین فداکاری‌ها توسعه پیدا کرد، رواج پیدا کرد؛ هم در داخل مجموعه کشور خودمان، هم در میان مسلمان‌ها. امروز شما ملاحظه کنید، روح مبارزه، روح مجاهدت، روح آمادگی برای شهادت، در همه دنیای اسلام به نحوی گسترده است؛ یک جاهایی شدیدتر است، یک جاهایی کم‌تر است. یک نمونه همین راه‌پیمایی عظیم اربعین است؛ این واقعاً یک پدیده است؛ یک پدیده الهی است، یک پدیده معنوی است. حقیقتاً قابل توصیف نیست. مثل خیلی از این پدیده‌های مهم الهی، درست قابل تفسیر هم نیست؛ یعنی نمی‌شود این حادثه را تحلیل کرد.

امام خامنه‌ای: «اگر راه امام را گم کنیم یا فراموش کنیم یا خدای نکرده عمداً به کنار بگذاریم،

ملت ایران سیلی خواهد خورد.» (۱۳۹۴/۰۳/۱۴)

این جور این جمعیتِ عظیمِ میلیونی راه بیفتند، در ظرف چند سال این تحقق پیدا کند، شکل پیدا کند! بله، در گذشته راه‌پیمایی بود، اما این خبرها نبود. ما اطلاع داریم که در ایام مختلف، چه اربعین، چه غیر اربعین - در خصوص اربعین یا بعضی اوقات دیگر - طلاب از نجف و جاهای مختلف عراق حرکت می‌کردند، می‌رفتند. جمعیت‌های فراوانی هم بودند. اما این جمعیتِ عظیم میلیونی از جاهای مختلف دنیا - چند میلیون از ایران و میلیون‌ها از خود عراق و از کشورهای دیگر - این حرکت عظیم، با وجود تهدیدهای تروریستی‌ای که همیشه وجود داشته و امروز هم وجود دارد، یک پدیده فوق‌العاده عظیمی است؛ خیلی مهم است.

این نشان‌دهندهٔ اوج گرفتن همین تفکر مبارزه در راه خدا و در راه اسلام و آمادگی عمومی و همگانی در این راه است. و امیدواریم که خداوند متعال برکت بدهد به این حرکت‌ها و برکت بدهد به مردم»^۱.

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار دست‌اندرکاران کنگرهٔ شهدا و

ایشان روحانی استان قم، ۱۳۹۶/۰۸/۲۲.

۳. هدف نهایی کنگره‌ی عظیم اربعین

چنین اجتماع عظیمی حتماً با اغراض و انگیزه‌های عالی تشکیل شده است. اما در میان آنها، هدف نهایی چیست؟ مسئله‌ای که در سایه‌اش، مابقی انگیزه‌ها به خدمت آن در خواهند آمد.

۱-۳. شناساندن شخصیت حسین بن علی به

جهانیان

راهپیمایی اربعین حقیقتاً یک حادثه‌ی بی‌نظیری است... این حرکت حسینی در گسترش معرفت به امام حسین (علیه السلام) نقش دارد. اربعین با این حرکتی که عمده‌تاً بین نجف و کربلا در راهپیمایی هر سال به وجود می‌آید بین‌المللی شد؛ چشمهای مردم دنیا به این حرکت دوخته شد؛ امام حسین (علیه السلام) و معرفت حسینی به برکت این حرکت عظیم مردمی بین‌المللی شد، جهانی شد.

ما امروز احتیاج داریم که حسین بن علی را به دنیا بشناسانیم؛ دنیای دچار ظلم و فساد و دنائت و لثامت، محتاج معرفت آزادگی حسینی و حریت حسینی است. امروز مردم دنیا، جوانهای دنیا، ملت‌های بی‌غرض، برای یک چنین حقیقتی دل‌هایشان میتپد... حسین

امام‌خامنه‌ای: «منطق حسین بن علی (علیهما السلام)، منطق دفاع از حق است، منطق ایستادگی در مقابل ظلم و طغیان و گمراهی و استکبار است... حرکت عظیم اربعین این پیام را در دنیا منتشر میکند» (۱۳۹۸/۰۶/۲۷)

(علیه السلام) متعلق به انسانیت است؛ ما شیعیان افتخار میکنیم که پیرو امام حسین هستیم، اما امام حسین فقط متعلق به ما نیست؛ مذاهب اسلامی، شیعه و سنی، همه زیر پرچم امام حسین هستند.

در این راه‌پیمایی عظیم حتی کسانی که متدین به اسلام هم نیستند شرکت میکنند و این رشته ادامه خواهد داشت ان شاء الله؛ این یک آیت عظمایی است که خدای متعال دارد نشان میدهد.^۱

۱-۱-۳. منطق حسینی؛ تنها راه نجات بشریت

منطق حسین بن علی (علیهما السلام)، منطق دفاع از حق است، منطق ایستادگی در مقابل ظلم و طغیان و گمراهی و استکبار است. این منطق امام حسین است؛ امروز دنیا به این منطق نیازمند است؛ امروز دنیا شاهد حاکمیت کفر و استکبار و حاکمیت فساد است، دنیا شاهد حاکمیت ظلم است؛ این پیام امام حسین، پیام نجات دنیا است؛ حرکت عظیم اربعین این پیام را در دنیا منتشر میکند و به فضل الهی و به حول و قوه‌ی الهی و به توفیق الهی، این حرکت بایستی روز به روز تقویت بشود.^۲

۱. بیانات در دیدار جمعی از موکب‌داران عراقی، ۱۳۹۸/۰۶/۲۷

۲. بیانات در دیدار جمعی از موکب‌داران عراقی، ۱۳۹۸/۰۶/۲۷

امام خامنه‌ای: ایجاد تمدن عظیم اسلامی، هدف نهایی ماست... این راه‌پیمایی اربعین می‌تواند یک

وسيله‌ی گویلی برای تحقق این هدف باشد. « (۱۳۹۸/۰۶/۲۷)

۲-۱-۳. شناساندن اسلام با ایجاد معرفت حسینی
[اگر] امام حسین (علیه‌السلام) به دنیا معرفی بشود، اسلام معرفی شده است، قرآن معرفی شده است. امروز با صدها وسیله علیه اسلام و علیه معارف اسلامی تبلیغ میشود؛ در مقابل این حرکت خصمانه‌ی جبهه‌ی کفر و استکبار، حرکت معرفت حسینی میتواند یک‌تنه سینه سپر کند، بایستد و حقیقت اسلام را، حقیقت قرآن را به دنیا معرفی کند.^۱

۲-۳. زمینه‌سازی برای تشکیل تمدن اسلامی نوین
«آمدن اهل بیت حسین بن علی (ع) به سرزمین کربلا... فقط برای این نبود که دلی خالی کنند... مسأله از این بسیار بالاتر بود... مسأله آمدن بر سر مزار سیدالشهدا (ع)، در حقیقت امتداد حرکت عاشورا بود. با این کار خواستند به پیروان حسین بن علی (ع) و دوستان خاندان پیغمبر و مسلمانانی که تحت تأثیر این حادثه قرار گرفته بودند تفهیم کنند این حادثه تمام نشد...»

به شیعیان یاد دادند اینجا محل اجتماع شماس است؛ اینجا میعاد بزرگی است که با جمع شدن در این میعاد، هدف جامعه شیعی و هدف بزرگ اسلامی جامعه مسلمین را باید به

۱. بیانات در دیدار جمعی از موکب‌داران عراقی، ۱۳۹۸/۰۶/۲۷

امام خامنه‌ای: «امروز هدف هر مسلمان باید ایجاد تمدن اسلامی نوین باشد؛

ما امروز این را می‌خواهیم.» (۱۳۹۸/۰۶/۲۷)

یاد هم بیاورید. تشکیل نظام اسلامی و تلاش در راه آن حتی در حد شهادت، آن هم با آن وضع! این چیزی است که باید از یاد مسلمانان نمی‌رفت و خاطره آن برای همیشه زنده می‌ماند. آمدن خاندان پیغمبر، امام سجاد (ع) و زینب کبری (س) به کربلا در اربعین به این مقصود بود.^۱

«این مراسم را هر چه می‌توانید و هر چه می‌توانیم، باید پُر بارتر و معنوی‌تر کنیم؛ معنا و مضمون این مراسم را باید روز به روز بیشتر کنیم؛ اهل فکر، اهل فرهنگ، اهل اقدام فرهنگی و فکری، برای این حرکت عظیم بنشینند برنامه‌ریزی کنند. امروز هدف هر مسلمان باید ایجاد تمدن اسلامی نوین باشد؛ ما امروز این را می‌خواهیم. ملت‌های اسلامی ظرفیتهای عظیمی دارند که اگر از این ظرفیتهای استفاده شود، امت اسلامی به اوج عزت خواهد رسید؛ ما باید به این بیندیشیم، به این فکر کنیم؛ ایجاد تمدن عظیم اسلامی، هدف نهایی ما است. امروز بحمدالله ملت‌های اسلامی بیدار شده‌اند... اگر ظرفیتهای کشورهای اسلامی - ظرفیت عراق، ظرفیت ایران، ظرفیت کشورهای دیگر منطقه‌ی غرب آسیا و شمال

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۶/۷/۲۴، به نقل از کتاب «آفتاب در مصاف»، انتشارات موسسه انقلاب اسلامی - دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، ص ۲۳۶

امام خامنه‌ای: «قیام‌حسینی برای این است که ابرهای جهل و غفلت را از افق زندگی انسان‌ها

برطرف کند و آن‌ها را عالم‌کند؛ آن‌ها را به هدایت حقیقی برساند.» (۱۳۸۵/۰۳/۱۴)

آفریقا- بر روی هم مجتمع بشود، اگر این ظرفیتهای به هم برسند، این دستها در هم گره بخورند، آن وقت امت اسلامی نشان خواهد داد که عزّت الهی یعنی چه؛ تمدن عظیم اسلامی را به جوامع عالم نشان خواهند داد؛ باید هدف ما این باشد و این راه‌پیمایی اربعین میتواند یک وسیله‌ی گویایی برای تحقق این هدف باشد.

از ده‌ها کشور در راه‌پیمایی اربعین شرکت میکنند و میهمان مردم عراق میشوند، سعی کنیم در این راه‌پیمایی پیوندهای مستحکم بین برادران مسلمان را بیشتر کنیم؛ پیوند بین عراقی و غیر عراقی، پیوند بین شیعه و سنی، پیوند بین عرب و فارس و ترک و گُرد؛ این پیوندهای مایه‌ی سعادت است، این پیوندهای آیت رحمت پروردگار است. دشمن سعی در تفرقه دارد که نتوانسته است و به حول و قوه‌ی الهی نخواهد توانست. ما -ایران و عراق- دو ملت هستیم متصل به یکدیگر؛ تن‌های ما، دل‌های ما، جان‌های ما به یکدیگر متصل است؛ آنچه این اتصال را ایجاد کرده است، ایمان بالله و محبت به اهل بیت (علیهم السّلام) است، محبت به حسین بن علی (علیه السّلام) است؛ روز به روز هم این زیاد خواهد شد ان شاء الله.^۱

امام‌خامنه‌ای: «هیئت امام حسین سکولارماننداریم! هرکس علاقه‌مند به امام حسین است، یعنی علاقه‌مند به اسلام سیاسی است، اسلام مجاهد است، اسلام مقاتله است.» (۱۳۹۲/۸/۲۰)

۴. پرهیز از آفات پیاده‌روی اربعین

در این مسیر آفات مختلفی در کمین زائر حسینی علیه السلام است که مختصّ زیارت اربعین و پیاده‌روی آن نیست. بلکه زوّار همه‌ی مشاهده مشرفه را تهدید می‌نماید. از طرفی، تعداد این آفات از حوصله‌ی این نوشتار خارج است. لذا دو آفت بسیار مهم و البته مرتبط با مسائل مطرح شده را ذکر می‌نماییم:

۱-۴. سکولار شدن زیارت

سکولار شدن زیارت آن است که بگوییم: زیارت امام حسین علیه السلام را سیاسی نکنید. ساحت مقدس عزاداری برای سالار شهیدان علیه السلام را به این مسائل آلوده نسازیم. و حال آنکه گفتن این سخن، به معنای جهل عمیق نسبت به ماهیت قیام اباعبدالله علیه السلام است. اینکه سخن اصلی حضرت چه بود و به چه علت منجر به شهادت ایشان شد، از جمله مسائلی است که در صفحات پیشین از آنها سخن گفته شد. اساسا اگر امام حسین علیه السلام با حکومت طاغوتی همچون یزید در نمی‌افتاد و بیعت می‌نمود، چه خطری او را تهدید می‌نمود؟ نه تنها جان‌ش به خطر نمی‌افتاد، بلکه مورد احترام و اکرام دستگاه بنی‌امیه نیز قرار می‌گرفت. درگیری از آنجا آغاز شده که

امام حسین علیه السلام فرمودند: «مِثْلِي لَا يَبَايِعُ مِثْلَهُ؛ همچو منی با همچو یزیدی بیعت نمی‌کند!»^۱ و به نامه‌های کوفیان برای بیعت پاسخ مثبت دادند. اگر این سخنان و اقدامات، عمل سیاسی نیست، پس چیست؟

وقتی سیاسی بودن را از اصل ماجرا نمی‌توان جدا ساخت، پس چگونه ممکن است عزاداری، زیارت و مجلس‌داری برای امام حسین علیه السلام را از سیاست جدا دانست و اصطلاحاً عزادار و زائر سکولار شد؟ بنابراین زائر اربعین نمی‌تواند نسبت به مظلومان عالم و مبارزه با مستکبران جهان که عین سیاست است، بی‌تفاوت باشد.

۲-۴. مغتنم نشمردن پیاده‌روی اربعین

از آفت‌های بسیار مهم در پیاده‌روی اربعین، قدرنداستن این فرصت و غفلت از اهداف اصلی سفر است. این حالت غالباً منجر به زوال نعمت می‌شود. مقام معظم رهبری دام‌ظله در این باره می‌فرمایند:

«خب، حالا نتیجه چیست؟ می‌خواهم این را عرض بکنم که در این جور حوادث [پیاده‌روی اربعین] که شما دست قدرت الهی را پشت سرش به‌وضوح می‌بینید و

امام خامنه‌ای: «این حادثه راه‌پیمایی را شکر کنید. شکرش از جمله به این است که آن روحیات را، آن حالات را در خونتان نگه‌دارید؛ آن برادری را، آن مهری را، آن توجه به ولایت را، آن آمدن شدن بدن برای تعب کشیدن را...» (۱۳۵/۹/۲۲)

برکاتش را مشاهده می‌کنید، باید شکر کرد. اگر شکر کردیم می‌ماند، اگر شکر نکردیم گرفته می‌شود. اگر ملت ایران شکر انقلاب را نکرده بود، انقلاب می‌رفت؛ کما اینکه در بعضی جاهای دیگر دنیا انقلاب شد، بلد نبودند شکر کنند، انقلاب از دستشان رفت؛ نه فقط انقلاب را از دست دادند [بلکه] بیست سال، سی سال هم عقب افتادند.

ملت ایران شکرگزاری کردند. شکرگزاری فقط به این نیست که آدم بگوید «الهی شکر» یا سجده شکر بکند؛ شکرگزاری به این است که انسان به لوازم این نعمت عمل کند. ملت ایران عمل کرد. در هر میدانی که لازم بود حاضر شدند؛ آنجایی که فداکاری لازم بود فداکاری کردند، جان و مال و عزیزان و فرزند و آبرو و حیثیت، همه را به میدان آوردند. نمی‌خواهم بگویم تک‌تک مردم ایران این کار را کردند، لیکن یک جمع عظیمی، یک اکثریت قابل توجهی این جوری عمل کردند. خدای متعال [هم] پاسخ داد: انقلاب را برایشان حفظ کرده.

امروز انقلاب از روز اولی که پیروز شد قوی‌تر، پُر قدرت‌تر و برای آینده قادر بر برنامه‌ریزی بیشتر است. این حادثه راه‌پیمایی را شکر کنید. شکرش از جمله به این است که آن روحیات را، آن حالات را - که در این دوسه روزی که مشغول

امام خمینی ره: «لازمه‌یک انقلاب، شهادت و مهیا بودن برای شهادت است.»

(صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۲۶۷)

راه‌پیمایی بودید، آنجا مشاهده کردید یا احساس کردید - در خودتان نگه دارید؛ آن برادری را، آن مهربانی را، آن توجه به ولایت را، آن آماده‌شدن بدن برای تعب کشیدن را، آن ترجیح دادن زحمت کشیدن و عرق ریختن و راه رفتن بر راحتی و تنبلی را. در همهٔ امور زندگی باید این را دنبال کرد؛ این می‌شود شکر... این ان شاء الله یک نعمت پایدار خواهد بود و برای ملت ایران و ملت عراق، مایهٔ عزت و سربلندی و افتخار خواهد بود.^۱

۱. بیانات در دیدار بسیجیان ۱۳۹۵/۹/۳.

فصل سوم: زائر و منطق مقاومت

هر آنچه گفتیم، تکیه دارد بر عنصر مقاومت. اکسیری که اگر نباشد، فرصت به دست دشمن افتاده و در برابر او خلع سلاح خواهیم شد. زائر و پیرو مکتب حسینی لازم است خود را مجهّز به این سلاح نماید و به صورت قولی و عملی مسلط بر نظریه مقاومت باشد. گفتمانی که مقام معظم رهبری دام‌طه درباره ضرورت آن چنین می‌فرمایند: «نظریه‌ی مقاومت در مقابل دشمن قوی‌پنجه را تبلیغ کنید، ترویج کنید. بعضی تصوّر نکنند که چون دشمن بمب دارد، موشک دارد، دستگاه‌های تبلیغاتی دارد و از این قبیل، ما عقب‌نشینی [کنیم]؛ خیر، نظریه‌ی مقاومت، یک نظریه‌ی اصیل و درست است؛ هم در مقام

نظر، هم در مقام عمل؛ از لحاظ نظری و از لحاظ عملی
-از هر دو جهت- باید [ترویج شود].

معنای نظری این است که تبیین کنید. شما جوانها خیلی
خوب می‌توانید این نظریه‌ی مقاومت را تبیین کنید؛ هم
در بین خودتان و هم محیطی که در آنجا قرار دارید و هم
حتی در ارتباط با کشورهای دیگر و جوانهای دیگر.
نظریه‌ی مقاومت را، این را که هدف استکبار سیطره
است، هدف استکبار سلطه است، سلطه‌ی بر ملت‌ها
است، برای همه تبیین کنید، بدانند که هدف استکبار
این است.

از لحاظ عملی، جریان مقاومت را ما حق جوانها
می‌دانیم؛ جوانهای عراق، جوانهای سوریه، جوانهای
لبنان، جوانهایی در شمال آفریقا، جوانهایی در مناطق
شبه‌قاره و اطراف آنها، یک مشت جوانهایی هستند که در
مقابل آمریکا مقاومت می‌کنند، ایستاده‌اند؛ حق اینها
است، ما حق اینها می‌دانیم؛ تقویت این جریانها به معنای
تقویت نظریه‌ی مقاومت است.»^۱

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان،

۱۳۹۷/۰۸/۱۳

امام خمینی (ره): امروز استقامت لازم است. پیغمبر اکرم (ص)... نگران بوده است از این که
ملتش و امتش می‌آید اخذ می‌نموده است استقامت نکند. (صحیفه امام، ج ۱۹، ص ۱۹۵)

۱. مفهوم مقاومت

مقام معظم رهبری دام‌طه می‌فرمایند: «معنای مقاومت چیست؟ معنای مقاومت این است که انسان یک راهی را انتخاب کند که آن را راه حق می‌داند، راه درست می‌داند، و در این راه شروع به حرکت کند و موانع نتواند او را از حرکت در این راه منصرف کند و او را متوقف کند؛ این معنای مقاومت است.^۱»

بعضی خیال میکنند اگر ما بخواهیم خودمان را از تهمت سلطه‌طلبی و اقتدارطلبی بین‌المللی و منطقه‌ای برکنار کنیم، باید برویم در لاک دفاعی؛ این جور نیست. در لاک دفاعی نمی‌رویم، در موضع انفعال قرار نمی‌گیریم، بلکه ما در موضع «أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ»^۲ قرار می‌گیریم. در موضعی قرار می‌گیریم که در این آیه‌ی شریفه از آن تعبیر شده است به «تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ»؛ «تُرْهِبُونَ بِهِ» یعنی چه؟ «تُرْهِبُونَ بِهِ» همان

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

۲. انفال، آیه ۶۰.

چیزی است که در ادبیات سیاسی امروز به آن «قدرت بازدارندگی» می‌گویند.^۱

۲. چرایی و منطق مقاومت

مقاومت طبیعتاً هزینه‌بردار است. سختی‌هایی دارد. فراز و فرودهایی دارد. همین امر باعث مخالفت‌هایی می‌شود. به طوری که مقاومت را کاری ابلهانه و غیر صرفه دانسته و اهل مقاومت را به دور از خرد قلمداد می‌کنند. اما باید دانست که مقاومت منطقی دارد که با بررسی آن به علت و چرایی مقاومت پی خواهیم برد. مناسب است این منطق را از زبان مقام معظم رهبری دامنه‌السلام در پنج بخش مورد بررسی قرار دهیم.

ایشان می‌فرمایند: «ما ملت ایران، مقاومت را دودستی چسبیدیم و پیش رفتیم و موفق شدیم، دیگران هم به مقاومت تشویق شدند... مطلب مهم این است که امام، مقاومت را از روی هیجان زدگی انتخاب نکرد، از روی احساسات زودگذر انتخاب نکرد؛ پشوانه‌ی انتخاب مقاومت از سوی امام بزرگوار ما یک پشوانه‌ی منطقی

۱. بیانات رهبر معظم انقلابدر دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (علیه‌السلام)، ۱۳۹۶/۰۲/۲۰.

امام‌خامنه‌ای: «حق‌پیرو زاست، اما بشرطها؛ شرط‌پیروزی حق، دفاع از حق است.

شرط‌پیروزی حق، ایستادگی در راه حق است.» (۱۳۸۷/۰۵/۰۹)

است، پشـتوانه‌ی عقلانی است، پشـتوانه‌ی علمی است و البته پشـتوانه‌ی دینی؛ منطق، پشت سر ایستادگی امام و مقاومتِ امام وجود دارد؛ حالا من چند جزء از اجزای این منطق را عرض میکنم.^۱

۱-۲. واکنش طبیعی در مقابل زورگویی

«یک جزء این منطق این است که مقاومت، واکنش طبیعیِ هر مِلّت آزاده و باشرف در مقابل تحمیل و زورگویی است؛ دلیل دیگری لازم ندارد. هر مِلّتی که برای شرف خود، برای هویت خود، برای انسانیت خود ارزش قائل است، وقتی ببیند یک چیزی را میخواهند به او تحمیل بکنند، مقاومت میکند، امتناع میکند، ایستادگی میکند؛ خود این، یک دلیل مستقل و قانع‌کننده است.»^۲

۲-۲. موجب عقب‌نشینی دشمن

«دوم: مقاومت موجب عقب‌نشینی دشمن میشود، بر خلاف تسلیم. وقتی که دشمن به شما زور میگوید، اگر شما یک قدم به عقب برداشتید، او جلو می‌آید؛ بدون

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

امام خمینی: «استقامت کنید... اگر استقامت نکنید... شاید خدای نخواست»

دشمن پیروز شود. (صحیفه امام، ج ۷، ص ۴۹۴)

تردید. راه اینکه او جلو نیاید، این است که شما بایستید. ایستادگی و مقاومت کردن در مقابل زیاده‌خواهی دشمن و زورگیری دشمن و باج‌خواهی دشمن، راه جلوگیری از پیش آمدنِ او است؛ پس صرفه با مقاومت است.

خود ما هم همین جوری هستیم و تجربه‌ی خود ما در جمهوری اسلامی همین را نشان می‌دهد... به طور کلی بگوییم: هر جا ما ایستادگی کردیم و مقاومت کردیم، توانستیم پیش برویم؛ هر جا تسلیم شدیم و طبق میلِ طرف مقابل حرکت کردیم، ضربه خوردیم.^۱

در مقابل دشمن، «عقب‌نشینی» مشوّق دشمن است؛ در مقابل دشمن، «ایستادگی» موجب عقب‌رفت دشمن است. «وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا إِلَّا دَبَارُهُمْ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا»^۲؛ این سنت الهی است: اگر چنانچه در مقابل ظلم و استبداد و زورگویی و خباثت‌ها و جنایت‌های

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی

(رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

۲. فتح، آیه ۲۲

امام خامنه‌ای: «ما با آمریکا مذاکره نمی‌کنیم. اول اینکه... برای ما هیچ فایده‌ای ندارد،

دوّم اینکه ضرر دارد» (۱۳۹۸/۰۲/۰۸)

جنایتکارانِ عالم بایستید، قطعاً مجبور به عقب‌نشینی
میشوند؛ این قرآن کریم است.^۱

۳-۲. کم هزینه‌تر از تسلیم و سازش

«بخش سوّم از منطق مقاومت... این است که مقاومت
البته هزینه دارد، بدون هزینه نیست، اما هزینه‌ی
تسلیم در مقابل دشمن بیشتر است از هزینه‌ی
مقاومت. وقتی شمادر مقابل دشمن تسلیم میشوید، باید
هزینه بدهید...

امروز دولت سعودی همین جور است؛ هم پول
میدهد، هم دلار میدهد، هم بر طبق خواست آمریکا
موضع‌گیری میکند، هم توهین می‌شنود؛ به او می‌گویند
«گاو شیرده»!

هزینه‌ی سازش، هزینه‌ی تسلیم، هزینه‌ی عدم
مقاومت، از هزینه‌ی مقاومت بمراتب بیشتر است؛
هزینه‌ی مادی هم دارد، هزینه‌ی معنوی هم دارد.^۲
تسلیم شدن در مقابل دشمن عنود و لجوج و خبیث، جز

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای
اسلامی، ۱۳۹۷/۰۱/۲۵.

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی
(رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

امام خامنه‌ای: «[آمریکایی‌ها] بروند بان کسلنی کعبه عنوان گاو شیرده آنها عمل میکنند، هرچو
میخواهند همین طور مذاکره کنند... جمهوری اسلامی جمهوری عزت است.» (۱۳۸۱/۰۶/۲۶)

لگدمال شدن، جز ذلیل شدن، جز بی‌هویت شدن هیچ
اثری ندارد؛ این را بایستی همه بدانند. این قانون
لایتخلف پروردگار است که فرمود: «فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى
السَّلَامِ وَأَنْتُمْ بِالْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتَرَكَكُمْ أَعْمَالُكُمْ؛ سست
نشوید، دعوت به سازش با دشمن نکنید، خدای متعال
شما را برتر قرار داده است و برتر هستید»^۱ «وَلَنْ يَتَرَكَكُمْ» -
یعنی "لَنْ يَنْقُصَكُمْ" - خدای متعال برای شما کم
نمی‌گذارد در مقابل مجاهدتی که انجام داده‌اید، پاداش
این مجاهدت را به‌طور کامل به شما خواهد داد.^۲

۴-۲. مایه‌ی پیروزی نهایی

«بخش چهارم و عنصر چهارم از منطق مقاومتی که امام
بزرگوار پایه‌گذاری کرد در نظام جمهوری اسلامی، این
بخش قرآنی وعده‌ی الهی است... که اهل حق،
طرف‌داران حق، پیروز نهایی‌اند؛ آیات فراوان قرآن بر این
معنا دلالت میکند. ممکن است قربانی بدهند اما در
نهایت شکست نمی‌خورند؛ آنها پیروز هستند در این

۱. محمد، آیه ۳۵

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه

امام حسین (علیه‌السلام)، ۱۳۹۷/۰۴/۰۹.

سید حسن نصرالله: «لیک یا حسین یعنی تو در معرکه جنگ هستی، هر چند که تنه‌ای و مردم تو را رها کرده باشند و تو را متهم و خوار شمارند.»

صحنه: قربانی دارند اما ناکامی ندارند. «آمُرُیدُونَ کِدًا
فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ».^۱

خیال میکنند دارند زمینه‌سازی میکنند، توطئه برای
جبهه‌ی حق و مقاومت درست میکنند، [اما] نمیدانند که
توطئه علیه خود آنها دارد چیده میشود طبق طبیعت و
سنت الهی.

آیه‌ی دیگر: «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي
الْأَرْضِ»^۲ تا آخر آیه؛ آیه‌ی دیگر: «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ
يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ»^۳؛ آیه‌ی دیگر: «وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ».^۴
آیات فراوان قرآن همه همین عاقبت را نوید میدهند
به آن کسانی که در راه مقاومتند. این هم یک استدلال.
یک بخشی از استدلال قوی و منطق قوی امام همین
آیات است.»^۵

۱. طور، آیه ۴۲

۲. قصص، آیه ۵

۳. محمد، آیه ۷

۴. حج، آیه ۴۰

۵. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی

(رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

۵-۲. امری شدنی و ممکن

«نکته‌ی پنجم - که برای منطق مقاومت باید در نظر داشت... این است که مقاومت یک امر ممکن است؛ درست نقطه‌ی مقابلِ فکر غلطِ کسانی که می‌گویند و تبلیغ می‌کنند که «آقا! فایده‌ای ندارد؛ چطور می‌خواهید مقاومت کنید؟ طرف، گردن کلفت است، طرف قوی است.»

خطای بزرگ، اینجا است؛ خطای بزرگ، این است که کسی تصوّر کند که در مقابل گردن کلفت‌های عالم نمی‌شود مقاومت کرد، نمی‌شود ایستاد... خلاصه‌اش این است که باید سواری بدهیم؛ سواری بدهیم و خیال خودمان را راحت کنیم. من عرض می‌کنم که این نگرش که بگویند «ما نمی‌توانیم»... اشتباه در محاسبه است.

خطای محاسباتی در هر قضیه‌ای ناشی از این است که ما عوامل گوناگون این قضیه را درست نبینیم. آنجایی که بحث بر سر یک مقابله است، بر سر یک برخورد دو جبهه با یکدیگر است، خطای محاسباتی از اینجا ناشی می‌شود که ما جبهه‌ی خودمان را هم درست شناسیم، جبهه‌ی مقابل را هم درست شناسیم؛ وقتی شناختیم، در محاسبه اشتباه می‌کنیم؛ اگر درست شناختیم، محاسبه‌ی ما جور دیگری خواهد بود. من عرض می‌کنم

امام‌خامنه‌ای: «حرکت و تلاش لازم است؛ هر درجه‌ای خودسازی... هر درجه‌ای سیاسی... هر درجه‌ای فرهنگی... این‌ها وظیفه‌همه‌ی کسانی است که امام حسین علیه‌السلام را الگوی دانند.» (۱۳۷۵/۰۹/۱۲)

که ما در محاسباتی که باید در مسئله‌ی مقاومت در مقابل زورگویان عالم داشته باشیم، باید حقایق مربوط به این زورگویان را درست بدانیم، حقایق مربوط به خودمان را هم بدانیم. یکی از این حقایق، «قدرت مقاومت» است.^۱

۳. مقاومت، یگانه راه دفاع از اسلام و انقلاب

تمام این سخنان که به رشته‌ی تحریر درآمد این نتیجه را فریاد می‌کنند که:

«تنها راه ما برای دفاع از اسلام و انقلاب، ایستادگی و مقاومت است. ایستادگی، برای حال و آینده‌ی ملت، برکات زیادی دارد. همین مقاومت و ایستادگی شما، این شاء الله مشکلات را یکی پس از دیگری برطرف خواهد کرد. اثر ایستادگی شما، بحمد الله تثبیت ارکان جمهوری اسلامی... است.»^۲

ملت فلسطین، ملت عراق، ایران و ملت‌های دیگر، همه به چشم خودشان دیدند که راه مقاومت و

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم سی‌امین سالگرد رحلت امام خمینی (رحمه‌الله)، ۱۳۹۸/۰۳/۱۴.

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اقشار مختلف مردم آباده، شال و تاکستان، هرسین و صحنه، یوبین‌زهرا و...، ۱۳۶۸/۰۶/۲۲.

ایستادگی، تنها راه پیروزی است؛ راه دیگری وجود ندارد؛ و لو مقاومت کننده يك گروه كوچك باشد؛ و لو آن قدرتی که در مقابل آن مقاومت می‌شود، ارتش درجه‌ی يك دنیا باشد و از طرف امریکا هم حمایت بشود. هرچه باشد، این يك راز و سِتّ الهی است. ایستادگی وسیله‌ی پیروزی است، منتها کسانی که مقاومت می‌کنند، باید از خطرات مقاومت نترسند.^۱

«وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَحْدِلَ سُنَّةُ اللَّهِ تَبْدِيلًا»؛^۲ این سِتّ الهی است؛ اگر مسلمانها بایستند، بر همه‌ی سازوبرگ قدرتهای طاغوتی و مستکبر پیروز خواهند شد. امروز مردم یمن سخت‌ترین شکنجه‌ها را دارند از ناحیه‌ی دولت سعودی و همراهانش و آمریکا - پشتیبانش - تحمل میکنند لکن بدانید قطعاً ملت یمن و انصارالله پیروز خواهند شد؛ آنها شکست نمی‌خورند؛ ملت فلسطین شکست نمی‌خورند؛ تنها راه، مقاومت است و آن چیزی که امروز آمریکا را و متحدینش را دستپاچه کرده که به

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران، ۲۱/۰۷/۱۳۸۵.

۲. فتح، آیات ۲۲ و ۲۳.

امام‌خامنه‌ای: اگر مسلمانها بایستند، بر همه‌ی سازویرگ قدرتهای طاغوتی و مستکبر

پیروز خواهند شد... بدلتید قطعاً ملت یمن و انصارالله [نیز] پیروز خواهند شد.» (۱۳۹۷/۰۹/۰۴)

حرفهای یاوه متوسّل میشوند، به کارهای غلط متوسّل
میشوند، ایستادگی ملت‌های مسلمان است و این
ایستادگی نتیجه خواهد داد.^۱»

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس

وحدت اسلامی، ۱۳۹۷/۰۹/۰۴

فصل چهارم: مکتب حاج قاسم

در این قضیه [ی شهادت شهید سلیمانی] کار بزرگی انجام گرفت، حادثه‌ی بزرگی انجام گرفت، انقلابی به وجود آمد که دنیا را تکان داد، متحوّل کرد و تاریخ را، مسیر تاریخ کشور را، مسیر تاریخ منطقه را و شاید مسیر تاریخ جهان را - که بعدها قضاوت خواهد شد - تغییر داد. به کمک الهی با این چشم نگاه کنیم؛ هدایت الهی و دست قدرت الهی را این جور ببینیم در همه‌ی حوادث زندگی مان... اما امروز در مقابل آنچه او سرمنشأ آن شد و برای کشور بلکه برای منطقه به وجود آورد، در مقابل او من تعظیم میکنم. کار بزرگی انجام شد، قیامتی به پا کرد. معنویّت او، شهادت او را این جور برجسته کرد؛ این

امام‌خامنه‌ای: «شهید عزیز ما [حاج قاسم] را با چشم یک مکتب، یک راه،

یک مدرسه درس آموز نگاه کنیم.» (۱۳۹۸/۱۰/۲۷)

بدرقه‌های ایرانی و آن بدرقه‌های عراقی؛ در کاظمین، در بغداد، در نجف، در کربلا چه کردند با این پیکر اربابا! از روح مطهر او، از اعماق دل تشکر میکنیم.^۱

۱. شخصیت حاج قاسم

دو سه مطلب را درباره‌ی شهید عزیزمان حاج قاسم سلیمانی عرض کنم: یکی درباره‌ی شخصیت خود او است؛ خبر این روزها خیلی درباره‌ی این بزرگوار... صحبت شده... لکن من چند جمله‌ای میخواهم عرض بکنم که به نظر من اینها مهم است.^۲

۱-۱. نماد مقاومت و اسوه مجاهدت

حاج قاسم صد بار در معرض شهادت قرار گرفته بود... در راه خدا، در راه انجام وظیفه، در راه جهاد فی سبیل الله پروا نداشت؛ از هیچ چیز پروا نداشت؛ نه از دشمن پروا داشت، نه از حرف این و آن پروا داشت، نه از تحمّل زحمت پروا داشت... شهیدی که به دست خبیث‌ترین انسانهای عالم یعنی خود آمریکایی‌ها به شهادت برسد و آنها افتخار کنند که او را توانستند شهید

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

۲. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

کنند، چنین شهیدی غیر از حاج قاسم من کس دیگری را یادم نمی‌آید. جهادش جهاد بزرگی بود، خدای متعال شهادت او را هم شهادت بزرگی قرار داد... مجاهدت در راه خدا یعنی یک مبارزه‌ی درونی؛ هر جهاد بیرونی، در واقع تکیه دارد به یک جهاد درونی؛ یعنی آن مردی که می‌رود جلوی دشمن و واهمه نمی‌کند و در همه‌ی میدانها نه خستگی می‌فهمد، نه سرما می‌فهمد، نه گرما می‌فهمد، این اگر چنانچه در درون خودش در آن جهاد اکبر پیروز نشده بود، این جور نمیتوانست [جلوی دشمن] برود.^۱

سال‌ها مجاهدت مخلصانه و شجاعانه در میدان‌های مبارزه با شیاطین و اشرار عالم و سال‌ها آرزوی شهادت در راه خدا، سرانجام سلیمانی عزیز را به این مقام والا رسانید و خون پاک او به دست شقی‌ترین آحاد بشر بر زمین ریخت... او نمونه برجسته‌ای از تربیت شدگان اسلام و مکتب امام خمینی بود، او همه عمر خود را به جهاد در راه خدا گذراند. شهادت پاداش تلاش بی‌وقفه او در همه این سالیان بود.^۲

۱. بیانات در منزل سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۳

۲. پیام تسلیت رهبر انقلاب در پی شهادت سردار شهید سپهبد قاسم

سلیمانی و شهدای همراه او، ۱۳۹۸/۱۰/۱۳

۲-۱. شجاع، مدبر و مخلص

اولاً شهید سلیمانی، هم شجاع بود، هم با تدبیر بود؛ صرف شجاعت نبود؛ بعضی‌ها شجاعت دارند اما تدبیر و عقل لازم برای به کار بردن این شجاعت را ندارند. بعضی‌ها اهل تدبیرند اما اهل اقدام و عمل نیستند، دل و جگر کار را ندارند. این شهید عزیز ما هم دل و جگر داشت - به دهان خطر میرفت و ابا نداشت... - هم با تدبیر بود؛ فکر میکرد، تدبیر میکرد، منطق داشت برای کارهایش. این شجاعت و تدبیر توأمان، فقط در میدان نظامی هم نبود... در عرصه‌ی سیاست هم، هم شجاع بود، هم با تدبیر بود؛ سخنش اثرگذار بود، قانع‌کننده بود، تأثیرگذار بود. از همه‌ی اینها بالاتر، اخلاص او بود؛ با اخلاص بود؛ این ابزار شجاعت و ابزار تدبیر را برای خدا خرج میکرد؛ اهل تظاهر و ریا و مانند اینها نبود. اخلاص خیلی مهم است. ماها تمرین کنیم در خودمان اخلاص را... در جلسه‌ای که ما غالباً با همین مسئولین مختلف که ارتباط با کار او داشتند داشتیم - جلسات رسمی معمولی - حاج قاسم یک گوشه‌ای می‌نشست که اصلاً دیده نمیشد. آدم گاهی اوقات میخواست بداند یا

استشهاد کند، باید می‌گشت تا او را پیدا میکرد؛ خودش را جلوی چشم قرار نمیداد، تظاهر نمیکرد.^۱

۳-۱. متدین به حدود شرعی

یک خصوصیت دیگر این بود که هم یک فرمانده جنگاور مسلط بر عرصه‌ی نظامی بود، هم در عین حال شدت مراقب حدود شرعی بود. در میدان جنگ، گاهی افراد حدود الهی را فراموش میکنند، می‌گویند وقت این حرفها نیست؛ او نه، او مراقب بود. آنجایی که نباید سلاح به کار برود، سلاح به کار نمی‌برد؛ مراقب بود که به کسی تعدی نشود، ظلم نشود؛ احتیاط‌هایی میکرد که معمولاً در عرصه‌ی نظامی، خیلی‌ها این احتیاط‌ها را لازم نمیدانند؛ [لکن] او احتیاط میکرد. به دهان خطر میرفت اما جان دیگران را تا میتوانست حفظ میکرد؛ مراقب جان نزدیکانش، اطرافیانش، سربازانش، همکارانش در ملت‌های دیگر که در کنار او بودند، بود.^۲

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

۲. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

امام خامنه‌ای: «هریک فرماده جنگ آور مسلط بر عرصه نظای بود؛ هم در عین حال

بشدت مراقب حدود شرعی بود.» (۱۳۹۸/۱۰/۱۸)

۴-۱. انقلابی و ذوب در انقلاب

یک نکته‌ی مهم این است که در مسائل داخل کشور... اهل حزب و جناح و مانند اینها نبود، لکن شدت انقلابی بود. انقلاب و انقلابیگری خط قرمز قطعی او بود؛ این را بعضی‌ها سعی نکنند کم‌رنگ کنند، این واقعیت او است؛ ذوب در انقلاب بود، انقلابیگری خط قرمز او بود. در این عوالم تقسیم به احزاب گوناگون و اسمهای مختلف و جناحهای مختلف و مانند اینها نبود، اما در عالم انقلابیگری چرا، شدت پایبند به انقلاب، پایبند به خط مبارک و نورانی امام راحل (رضوان الله علیه) بود.^۱

۵-۱. حامی مظلومان و خصم مستکبران

شهید سلیمانی به معنای واقعی کلمه، قوی‌ترین فرمانده مبارزه‌ی با تروریسم در این منطقه است، به همین عنوان هم شناخته شده است.^۲

دشمنان او^۱ خوب میدانند - شاید بعضی از دوستان ندانند - ... که او به کمک ملت‌های منطقه یا با کمک‌هایی

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

۲. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

امام خاتمی: «شهید سلیمانی به معنای واقعی کلمه قوی‌ترین فرمانده مبارزه با تروریسم در این

منطقه است؛ به همین عنوان هم شناخته شده است.» (۱۳۹۸/۱۰/۱۸)

که به ملت‌های منطقه کرد، توانست همه‌ی نقشه‌های نامشروع آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا را خنثی کند... آمریکایی‌ها در مورد فلسطین طرح‌شان و نقشه‌شان این بود که قضیه‌ی فلسطین را به فراموشی بسپارند؛ فلسطینی‌ها را در حالت ضعف نگه دارند که جرئت نکنند دم از مبارزه بزنند. این مرد، دست فلسطینی‌ها را پُر کرد؛ کاری کرد که یک منطقه‌ی کوچکی، یک وجب جا مثل نوار غزه در مقابل رژیم صهیونیستی با آن همه ادعا می‌ایستد، کاری و بلایی سر آنها می‌آورد که آنها سر ۴۸ ساعت می‌گویند آقا بیا بید آتش بس بدهید؛ اینها را حاج قاسم سلیمانی کرد. دستشان را پُر کرد. کاری کرد که بتوانند بایستند، بتوانند مقاومت کنند. این چیزی است که برادران فلسطینی ما مکرر در مکرر پیش خود بنده گفته‌اند...

نقشه‌ی آمریکا در عراق، در سوریه، در لبنان، به کمک و فعالیت این شهید عزیز خنثی شد. آمریکایی‌ها عراق را مثل رژیم طاغوت ایرانی - رژیم پهلوی؛ ایران در زمان طاغوت - یا امروز سعودی می‌پسندند... به تعبیر آن

شخص «مثل گاو شیرده»؛ اینها عراق را این جور می‌خواهند. عناصر مؤمن عراقی و شجاع عراقی و جوانان عراقی و مرجعیت در عراق در مقابل این قضایا ایستادند و حاج قاسم (رضوان الله تعالی علیه) به همه‌ی این جبهه‌ی بسیج به عنوان یک مشاور فعال مدد رساند، کمک رساند، و به عنوان یک پشتیبان بزرگ در آنجا ظاهر شد. شبیه همین قضیه در مورد سوریه هست، در مورد لبنان هست. در مورد لبنان، آمریکایی‌ها مایلند لبنان را از مهم‌ترین عامل استقلال لبنان - یعنی نیروی مقاومت و حزب الله - محروم کنند... امروز، هم دست لبنان و هم چشم لبنان، حزب الله است؛ و نقش شهید عزیز ما در این حالت یک نقش ممتاز و برجسته است.^۱

۲. برکات شهادت سردار سلیمانی

۲-۱. رسوایی و بی‌آبرویی دشمن

خود این شهادت بزرگ^۲... خود این شهادت هم یکی از آیات قدرت الهی است؛ رسوایی دولت آمریکا... رسوایی این دولت را رقم زد؛ اینها کسی را که سرشناس‌ترین و

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

۲. شهادت سردار سلیمانی

قوی‌ترین فرمانده مبارزه‌ی با تروریسم بود... را ترور کردند. در میدان روبه‌روی جنگ با او مواجه نشدند، دولت آمریکا دزدانه و بزدلانه او را ترور کرد، خودشان هم اعتراف کردند؛ این مایه‌ی روسیاهی آمریکا شد؛ در این منطقه تا قبل از این حادثه، این جور کار مخصوص رژیم صهیونیستی بود که افراد را ترور کند... اینجا رئیس جمهور آمریکا به زبان خودش - خدای متعال میزند پشت گردن افراد که خودشان اعتراف کنند - اعتراف کردند که ما تروریست هستیم، گفتند ما ترور کردیم. رسوایی از این بالاتر چه میشود؟^۱

۲-۲. اتحاد ملی، همدردی جهانی

در شهادت شهید سلیمانی یک فقدان تلخی برای ما پیش آمد... ولیکن وقتی به این حادثه نگاه میکنیم می‌بینیم این حادثه مثل همه‌ی حوادث دیگر الهی است که لطف خدای متعال در آنها بر قهر غلبه دارد... ملت ایران عظمت خودش را نشان داد، اتحاد خودش را نشان داد، انگیزه و حضور خودش را نشان داد؛ این اتفاقی که در تهران افتاد و در تبریز افتاد و در مشهد افتاد و در

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

اهواز افتاد و در کرمان افتاد و در قم افتاد، اتفاق خیلی بزرگی بود. این جور اتفاقی کمتر می‌افتد؛ که ده‌ها میلیون انسان در شهرهای مختلف از یک شهیدی تشییع کنند؛ این عظمت ملت ایران را نشان داد، قدردانی ملت ایران را، بصیرت ملت ایران را نشان داد؛ این هم این طرف که یکی از برکات الهی بود.

بسیاری از ملت‌ها را از لحاظ همدردی در کنار ایران قرار داد؛ ملت‌ها با ما همدردی کردند. در یکی از کشورهای بیگانه... هزار مجلس به یاد سلیمانی گرفته شده؛ هزار مجلس! کشورها این جور همدردی [کردند]؛ در بعضی کشورهای اروپایی، حتی در کشورهای دوردست، در کشورهای آفریقایی... ملت‌ها را وادار به همدردی با ما کرد، دل‌های آنها را به ما نزدیک کرد؛ این نعمت خیلی بزرگی است؛ این عمق راهبردی انقلاب اسلامی و نظام اسلامی است.^۱

۱. بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی به مناسبت سالروز قیام بیست‌ونهم

بهمن ۱۳۵۶ مردم تبریز، ۱۳۹۸/۱۱/۲۹

شهید سلیمان: «اگر کسی شهید بود، شهید می‌شود و اگر از کسی بوی شهید استشمام نکردید،

ولون که کشته شود، شهید نیست.» (۱۳۹۴/۱۲/۲۳)

۳-۲. تجدید روحیه‌ی انقلابی در مردم

شهادت او، زنده بودن انقلاب در کشور ما را به رخ همه‌ی دنیا کشید. عده‌ای می‌خواستند وانمود کنند که انقلاب در ایران از بین رفته است، مرده است، تمام شده -البته عده‌ای هم سعی میکنند که این اتفاق بیفتد- [اما] شهادت او نشان داد که انقلاب زنده است؛ دیدید چه خبر شد در تهران؟ دیدید چه خبر شد در شهرهای دیگر؟... شهید سلیمانی چشمهای غبارگرفته را باز کرد با این شهادت. دشمنان در مقابل عظمت ملت ایران احساس خضوع کردند؛ ممکن است به رو نیاوردند اما چاره‌ای ندارند... ملت ایران زد توی دهن اینها.^۱

عزیزان من، برادران و خواهران نمازگزار! اخلاص برکت دارد. هر جا اخلاص بود، خدای متعال به اخلاص بندگان مخلصش برکت میدهد، کار برکت پیدا میکند، رشد و نمو پیدا میکند... نتیجه‌ی آن اخلاص، همین عشق و وفاداری مردم، همین اشک و آه مردم، همین

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

حضور مردم، همین تازه شدنِ روحیه‌ی انقلابی مردم است.^۱

۳. وظایف پیروان مکتب حاج قاسم

اینکه ما بیاییم این حوادث^۲ را تقویم کنیم، قیمت‌گذاری کنیم، قدر آنها را بدانیم و ببینیم که اندازه و قیمت این حوادث چقدر است؛ در صورتی تحقق پیدا میکند که ما به حاج قاسم سلیمانی - شهید عزیز - و به ابومهدی - شهید عزیز - به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به آنها به چشم یک «مکتب» نگاه کنیم. سردار شهید عزیز ما را با چشم یک مکتب، یک راه، یک مدرسه‌ی درس‌آموز، با این چشم نگاه کنیم آن وقت اهمّیت این قضیه روشن خواهد شد. قدر و قیمت این قضیه روشن خواهد شد.^۳

یک نکته‌ی مهمّ قابل توجّه این است که خب حالا وظیفه‌ی ما چیست؟ بالاخره یک حادثه‌ی مهمّی اتفاق

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

۲. شهادت سردار سلیمانی

۳. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

افتاده است؛ بحث انتقام و مانند این حرفها، بحث دیگری است.^۱

۱-۳. شناخت دشمن، نقشه دشمن و شیوهی مقابله

آنچه وظیفه‌ی ما به عنوان مردم، به عنوان آحاد جمهوری اسلامی است... دشمن شناسی است... در شناخت دشمن اشتباه نکنید. نگویید که خب همه میدانیم؛ بله، شما میدانید که دشمن کیست؛ دشمن استکبار است، دشمن صهیونیسم است، دشمن آمریکا است؛ اینها را شما میدانید اما تلاش وسیعی دارد انجام میگیرد برای اینکه این قضیه را بعکس کنند، نظر مردم را عوض کنند، با شیوه‌های پیچیده‌ی تبلیغاتی؛ همه باید مراقب باشند؛ دشمن شناسی بسیار مهم است؛ یکی این؛ بعد، دانستن نقشه‌ی دشمن؛ دشمن چه کار دارد میکند، چه کار میخواهد بکند؛ و بعد، دانستن شیوه‌ی مقابله‌ی با نقشه‌ی دشمن؛ این را باید مردم ما بدانند... نقشه‌ی دشمن این است که جوانان ما را، مردم ما را در بخشهای گوناگون دچار خلل در عزم و اراده کند؛ نقشه‌ی اساسی

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

دشمن این است؛ تردیدافکنی در ایمان مردم و در عزم راسخ مردم... میدانند که اگر چنانچه این اتفاق افتاد، قدرت تهاجمی و حتی قدرت دفاعی جمهوری اسلامی هم تحت تأثیر قرار خواهد گرفت و از بین خواهد رفت؛ لذا دارند توطئه میکنند... در مقابل این نقشه هم بایستی آن نقاط اساسی را مورد نظر داشت. نقاط اساسی عبارت است از مبانی فکری - چه [مبانی] فکری اسلامی، چه مسائل مربوط به انقلاب - و وحدت ملی.^۱

۲-۳. حفظ وحدت با جهت‌گیری انقلابی

این کسانی که به خیابان آمدند، میلیون‌ها انسانی که در تهران و در قم و در کرمان و در خوزستان و [دیگر شهرها] آمدند زیر جنازه‌ی این عزیزان راه رفتند... میشود باطن اینها را، حقیقت اینها را تشخیص داد. ملت از هر جناح و حزب، از هر مجموعه، از هر قوم، از هر خصوصیت جغرافیایی، در این جهت مثل همند؛ طرفدار انقلابند، طرفدار حاکمیت اسلامند، طرفدار ایستادگی در مقابل ظلمند، طرفدار «نه» گفتن به همه‌ی مطامع دولتهای استکباری و استعماری‌اند. ملت ایران نشان داد

۱. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

که از خطّ مجاهدتِ شجاعانه دفاع میکند، ملت ایران نشان داد که به نمادهای مقاومت عشق می‌ورزد، ملت ایران نشان داد که طرفدار مقاومت است، طرفدار تسلیم نیست.^۱

این وحدتی که خوشبختانه در زیر تابوت پیکر مطهر شهید سلیمانی و شهدای همراه ایشان در بین مردم دیده شد باید محفوظ بشود، محفوظ بماند؛ جهت‌گیری مردم باید این جهت‌گیری باشد: جهت‌گیری انقلاب، جهت‌گیری تکریم از مردان انقلاب، جهت‌گیری تکریم شهیدان و تکریم هر چیزی که یادآور ارزشهای انقلاب است.^۲

۳-۳. ماندگار کردن «یوم‌الله» شهادت حاج

قاسم

یوم‌الله یعنی چه؟ یعنی آن روزی که دست قدرت خدا را انسان در حوادث مشاهده میکند؛ آن روزی که ده‌ها میلیون در ایران، و صدها هزار در عراق و بعضی کشورهای دیگر به پاس خونِ فرمانده سپاه قدس به

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

۲. بیانات در دیدار مردم قم در سالگرد حادثه ۱۹ دی، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸

شهید سلیمان: «امام حسین ع. عظیم‌الاست اما اعظم از آن چیزی است که امام حسین ع. برای آن شهید شد.

اسلام‌الست که اعظم‌الست بر امام حسین و آن‌ها برای این رفتند شهید شدند.» (۱۳۹۵/۱۲/۱۴)

خیابانها آمدند و بزرگ‌ترین بدرقه‌ی جهان را شکل دادند، این یکی از ایّام الله است... اینها روزهای نقطه‌ی عطف تاریخند، روزهای تاریخ‌سازند، روزهای عادی نیستند... روزها تمام میشوند، لکن تأثیرات این روزها در زندگی ملّت‌ها باقی میمانند؛ در روحیه‌ی ملّت‌ها، در منش ملّت‌ها، در مسیر ملّت‌ها، آثاری که این روزها باقی میگذارند آثار ماندگار و بعضاً جاودانه است.^۱

خدای متعال به موسی میفرماید که «وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ»^۲؛ یعنی ایّام الله باید در یاد مردم باقی بماند؛ یک عده‌ای سعی میکنند این یوم‌الله‌های حساس این روزها را به دست فراموشی سپارند، مسائل دیگری را مطرح کنند، شاید بتوانند این یاد این یوم‌الله بزرگ را تحت الشعاع قرار بدهند... ماجرای یوم‌الله ناشی از شهادت بزرگ این دو شهید عزیز^۳ را به دست فراموشی سپارند... حادثه‌ی یوم‌الله تشییع جنازه‌ی شهید و حادثه‌ی یوم‌الله در هم

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

۲. سوره ابراهیم، آیه ۵.

۳. سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس

کوبیدن پایگاه آمریکایی از ذهن این مردم نخواهد رفت و روز به روز ان شاء الله زنده‌تر خواهد شد.^۱

۴-۳. قوی شدن در همه عرصه‌ها

خب حالا که ملت ایران این حادثه^۲ را شناخت، قدر و قیمت آن را دانست؛ حالا باید چه کار کنیم؟ من در یک کلمه عرض می‌کنم: ملت عزیز ایران باید همتشان این باشد که قوی بشوند. تنها راه در پیش پای ملت ایران عبارت است از قوی شدن؛ باید تلاش کنیم قوی بشویم.^۳

همه‌ی ما این را هم بدانیم که دشمنی این جبهه‌ی دشمنی که نام بردم، موسمی و فصلی نیست؛ این دشمنی، یک دشمنی ذاتی است، دشمنی همیشگی است، هر وقت بتوانند ضربه بزنند میزنند. علاجش این است که ما خودمان را قوی کنیم؛ قوی از لحاظ نظامی، قوی از لحاظ امنیتی، قوی از لحاظ سیاسی، قوی از لحاظ اقتصادی. از جهات مختلف خودمان را قوی کنیم که دشمن نتواند ضربه بزند؛ وَاللّٰهُ دُشْمَنی او دشمنی ذاتی

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

۲. شهادت سردار سلیمانی

۳. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۹۸/۱۰/۲۷

قال الحسين عليه السلام: «مِثْلِي لَا يَتَّبِعُ مِثْلَهُ؛ هَمْچو منی با همچو یزیدی بیعت نمی کند!»

(بحار الأنوار، ج ۴۴، ص ۲۲۵)

است. اینکه بعضی خیال کنند که اگر چنانچه ما یک
قدم عقب رفتیم، یک کمی کوتاه آمدیم، آمریکایی‌ها
دست از دشمنی بر میدارند، بسیار خطا است؛ خطای
فاحشی است این فکر.^۱

ضمیمه: سخنی با عاشقان اربعین

گرچه دوریم به یاد تو سخن می‌گوییم

متأسفانه امسال به خاطر بالاگرفتن این بلیه جهانی
و بیماری منحوس کرونا از فیض زیارت حضوری محروم
هستیم. مقام معظم رهبری در رهنمودهایی مهم و البته
مشفقانه خطاب به عشاق حسینی چنین فرمودند:

«حالا بحث اربعین پیش آمده، بعضیها خب عاشق
امام حسین هستند، عاشق اربعینند؛ [خب،] معلوم
است، همه‌ی ما [هستیم]؛ حالا خیلی از شماها که
خودتان رفته‌اید، بنده که محروم بودم و مشتاق هم بودم
«گرچه دوریم به یاد تو سخن می‌گوییم» اما خب رفتن
برای راهپیمایی اربعین، فقط متوقف به صلاحدید

امام خامنه‌ای: «روز اربعین، همه‌ی مردم بنشینند زیارت اربعین را با حال، با توجّه بخوانند

و شکوه کنند پیش امام حسین (علیه السلام)» (۱۳۹۹/۶/۳۱)

مسئولان ستاد ملی مربوط به کرونا است. اگر گفتند نه - که تا الان گفتند نه - باید همه تابع باشند، همه باید تسلیم باشند. اینکه مثلاً فرض کنید ما بلند شویم برویم لب مرز اظهار ارادت به حضرت بکنیم، نه [نمیشود]؛ از داخل خانه اظهار ارادت کنیم. دو سه زیارت مهم روز اربعین وارد است؛ روز اربعین، همه‌ی مردم بنشینند زیارت اربعین را با حال، با توجّه بخوانند و شکوه کنند پیش امام حسین (علیه السلام) و بگویند یا سید الشهداء، ما دلمان میخواست بیاییم، نشد، وضع این جوری است تا یک نظری بکنند، یک کمکی بکنند...»^۱

لذا شایسته است تا همه زائران حسینی امسال زیارت خود را به زیارت از راه دور تبدیل و از فیض زیارت بهرمند شوند؛ زیرا همانطور که در فصل اول گفته شد، این به معنای محرومیت از زیارت ابا عبدالله الحسین (علیه السلام) نیست.